

MINISTERSTWO GOSPODARKI

POLSKA 2007
RAPORT O STANIE
HANDLU
ZAGRANICZNEGO

WARSZAWA 2007

Opracowanie:

Ministerstwo Gospodarki
Departament Analiz i Prognoz
Kazimierz Miszczyk (Koordynator Zespołu Analiz Handlu Zagranicznego), Karol
Pęczak, Ryszard Szelański, Katarzyna Korgol-Gers

we współudziale:

Departamentu Polityki Handlowej

pod kierunkiem:

Grażyny Henclewskiej - Dyrektora Departamentu Analiz i Prognoz
Anety Piątkowskiej – Zastępcy Dyrektora Departamentu Analiz i Prognoz

ISSN 1429-3021

Spis treści

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA UWARUNKOWAŃ ORAZ WYNIKÓW POLSKIEJ WYMIANY HANDLOWEJ W 2006 R.	5
2. SKALA I DYNAMIKA OBROTÓW TOWAROWYCH W 2006 R.	13
2.1. Obroty handlu zagranicznego według danych NBP	13
2.2. Obroty towarowe według danych GUS.....	16
3. ZMIANY STRUKTURY GEOGRAFICZNEJ OBROTÓW HANDLOWYCH	19
4. ZMIANY STRUKTURY PRZEDMIOTOWEJ OBROTÓW HANDLOWYCH	25
5. DOMINUJĄCE POZYCJE TOWAROWE W OBROTACH HANDLU ZAGRANICZNEGO POLSKI	29
6. KIERUNKI PRZEZNACZENIA IMPORTU	33
7. UWARUNKOWANIA WYMIANY HANDLOWEJ W 2006 R.	35
7.1. Główne tendencje w gospodarce światowej	35
7.2. Pozakoniunkturalne czynniki wpływające na poziom i dynamikę obrotów	37
8. PROJEKCJA OBROTÓW TOWAROWYCH NA ROK 2007	41
9. POLITYKA HANDLOWA WOBEC KRAJÓW TRZECICH	43
9.1. Negocjacje w ramach Światowej Organizacji Handlu (DDA WTO)	43
9.2. Liberalizacja wymiany usługowej.....	43
9.3. Proces przystępowania nowych członków do WTO, w tym w szczególności Rosji, Ukrainy i Kazachstanu	44
9.4. Umowy handlowe	45
9.5. Modyfikacja ochrony celnej.....	47
9.6. Unijny system preferencji celnych dla krajów rozwijających się i najmniej rozwiniętych (GSP UE)	48
9.7. Zaangażowanie w sprawę zniesienia embarga przez Rosję i Ukrainę na eksport towarów rolnych.....	49
9.8. Reguły pochodzenia towarów	49
9.9. Regulacje importu towarów wrażliwych	50
9.10. Reforma środków ochronnych (TDI).....	52
9.11. Działania poprawiające prowadzenie działalności w niektórych sektorach polskiej gospodarki	53
10. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	55

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA UWARUNKOWAŃ ORAZ WYNIKÓW POLSKIEJ WYMIANY HANDLOWEJ W 2006 R.

Rok 2006 był kolejnym z rzędu rokiem dynamicznego wzrostu eksportu. Według danych GUS w roku ubiegłym eksport wzrósł o 23,1%, osiągając poziom niemal 88 mld EUR. Równocześnie odnotowano relatywnie wysokie tempo wzrostu importu (wzrost o 24,2%), którego wartość po raz pierwszy w historii sięgnęła ponad 100 mld EUR. W wyniku aktywizacji importowej deficyt obrotów towarowych powiększył się z -9,7 mld EUR w 2005 r. do -12,9 mld EUR w roku 2006. O wyprzedzającym tempie wzrostu importu w stosunku do eksportu zadecydował w znacznej mierze wzrost cen importowanych surowców energetycznych, w tym ropy i gazu. O wpływie czynnika cenowego na dynamikę wartości importu świadczy fakt, iż tempo wzrostu jego wolumenu (szacowane na ok. 16,8%) okazało się zaledwie nieco szybsze niż po stronie eksportu (szacowane na 16,4%).

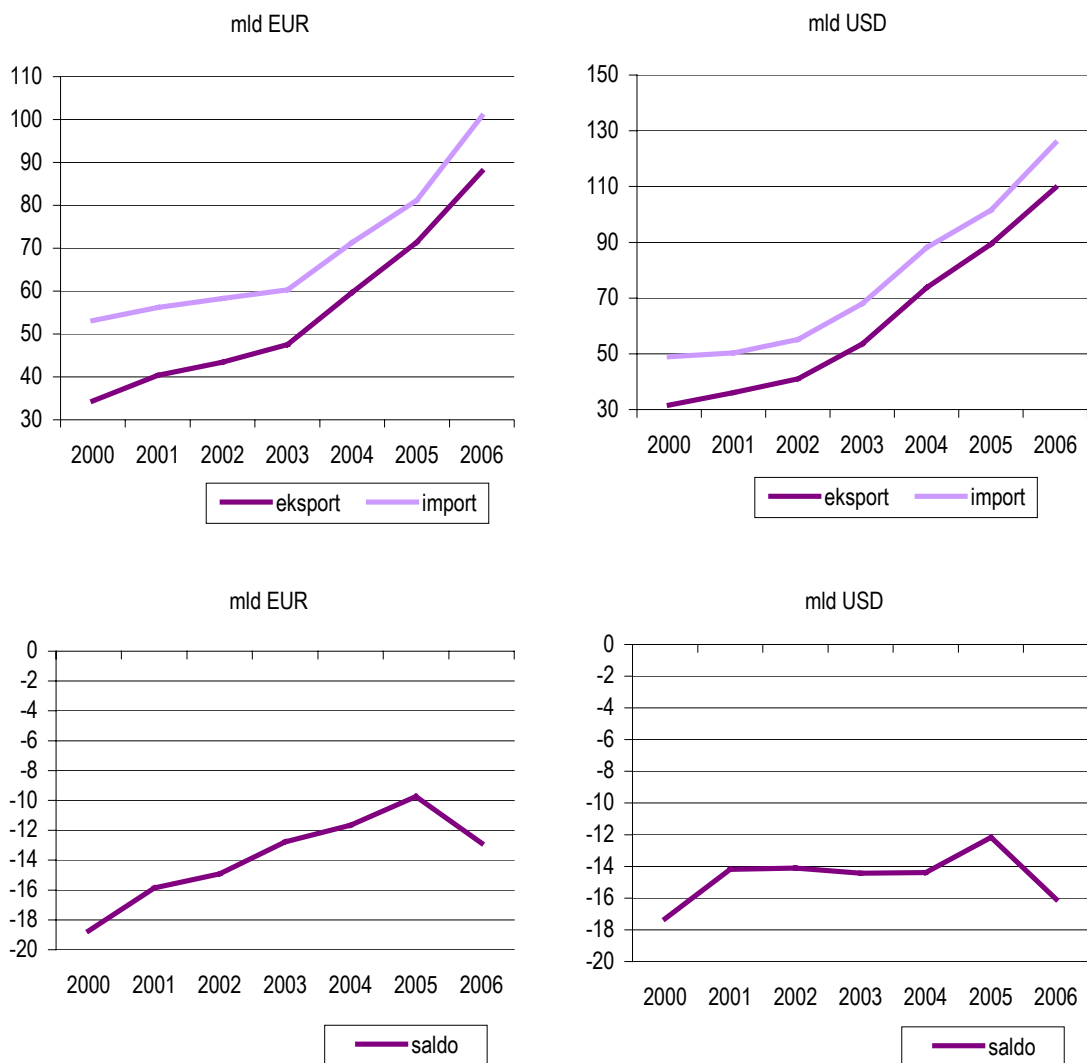
W ciągu minionych 6 lat średnie tempo wzrostu obrotów handlowych w EUR wyniosło 13,6%. Bezprecedensowo długi okres dynamicznego wzrostu obrotów sprawił, że ich wartość w roku 2006 po stronie eksportu okazała się ponad 2,5-krotnie wyższa niż w roku 2000, a w imporcie niemal 2-krotnie wyższa. Świadczy to o dynamicznym otwieraniu się polskiej gospodarki na świat.

Tabela 1. Obroty handlu zagranicznego Polski w latach 2001-2006

	Według GUS						Według NBP			
	mln EUR			Dynamika rok poprzedni = 100			mln EUR			Dynamika rok poprzedni = 100
	Ekspert	Import	Saldo	Ekspert	Import	Ekspert	Import	Saldo	Ekspert	Import
2001	40.374,7	56.222,7	-15.848,0	117,4	105,8	46.487,0	55.075,0	-8.588,0	119,1	105,2
2002	43.400,2	58.307,4	-14.907,2	107,5	103,7	49.324,0	57.036,0	-7.712,0	106,1	103,6
2003	47.511,1	60.287,8	-12.776,7	109,5	103,4	53.814,0	58.890,0	-5.076,0	109,1	103,3
2004	59.698,0	71.354,3	-11.656,3	125,7	118,4	65.836,0	70.393,0	-4.557,0	122,3	119,5
2005	71.423,5	81.169,7	-9.746,2	119,6	113,8	77.601,0	79.846,0	-2.245,0	117,9	113,4
2006	87.925,9	100.784,1	-12.858,2	123,1	124,2	93.233,0	97.139,0	-3.906,0	120,1	121,7

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS i NBP

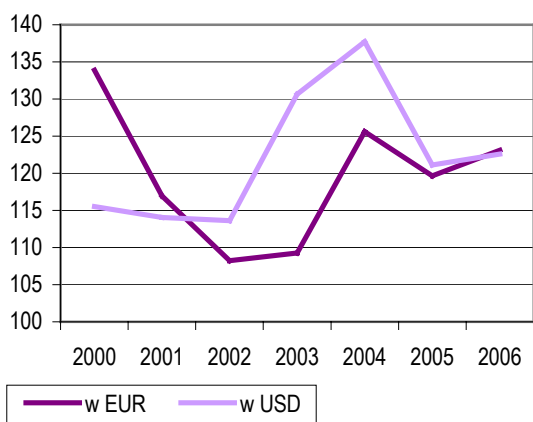
Wykres 1. Obroty handlu zagranicznego w latach 2000-2006

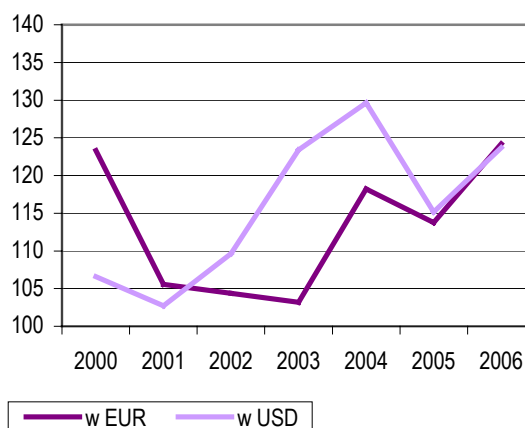
Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

Wykres 2. Zmiany tempa wzrostu obrotów handlu zagranicznego w latach 2000-2006

w eksporcie

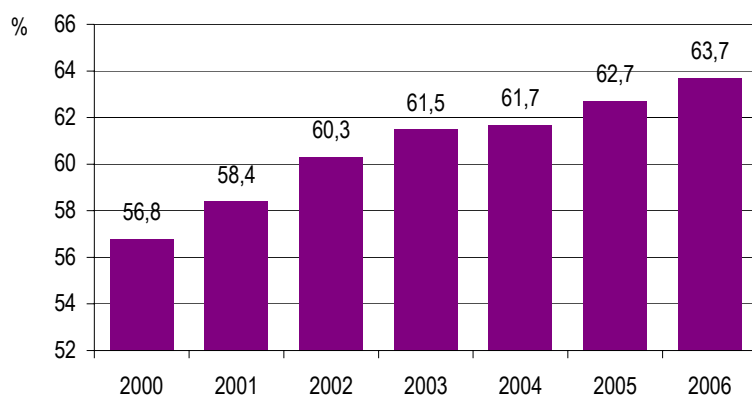
w imporcie

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

Długofalowemu trendowi wzrostu eksportu towarzyszy tendencja **poprawy jego struktury towarowej**. W 2006 r. utrzymał się wzrost udziału w polskim eksporcie wyrobów o relatywnie wysokim stopniu przetworzenia, a mianowicie: wyrobów elektromaszynowych, przyrządów i narzędzi, mebli i sprzętu turystycznego, niektórych wyrobów chemicznych i z tworzyw sztucznych, przetworów rolno-spożywczych (wzrost z ok. 56,8% w roku 2000 do ok. 62,7% w roku 2005 i do 63,7% w roku ubiegłym). Szczególnie wyraźny był wzrost udziału wyrobów o najwyższym stopniu przetworzenia, tj. aparatury i urządzeń elektronicznych, samochodów oraz ich części i akcesoriów, silników spalinowych oraz opon samochodowych (łącznie z 10,9% w 2000 r. do 14,7% w 2006 r.). Zmiany te wskazują jednoznacznie na wzrost konkurencyjności polskiej oferty towarowej na rynkach zagranicznych.

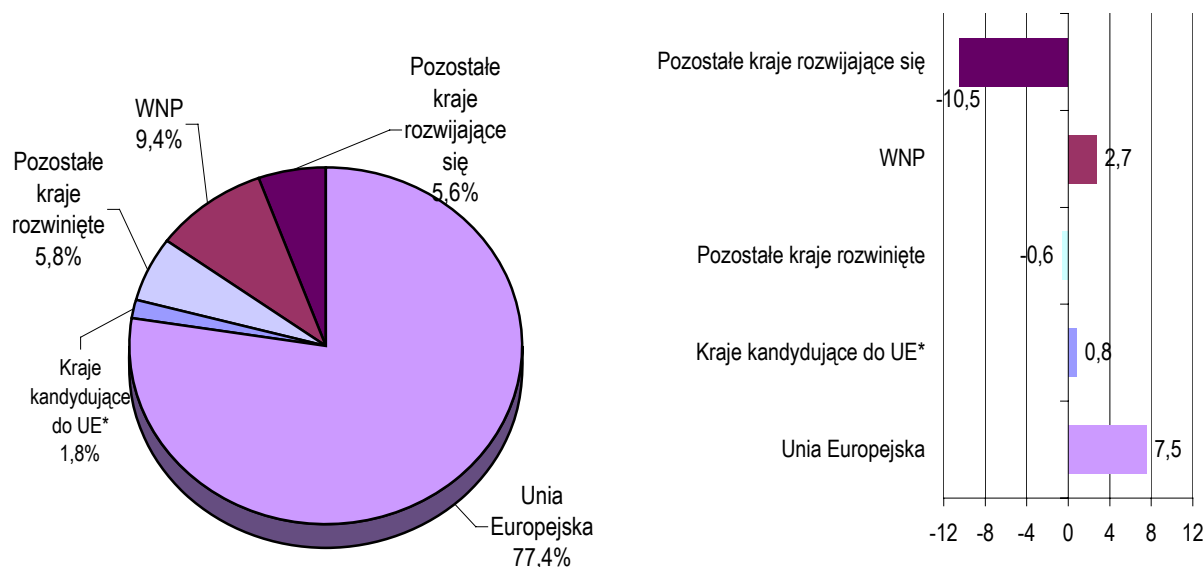
Wykres 3. Udział towarów wysoko przetworzonych w polskim eksporcie w latach 2000-2006

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

Głównymi odbiorcami towarów eksportowanych z Polski są kraje rozwinięte. Ich udział w polskim eksporcie wzrósł z 76,3% w 2000 r. do ponad 83% w ostatnich dwóch latach. Szczególnie wyraźny był wzrost pozycji Wspólnego Rynku Europejskiego, którego udział w ciągu ostatnich 6 lat zwiększył się z 69,9% do 77,4%, o czym w znacznej mierze zdecydował fakt rozszerzenia UE o rynki Europy Środkowej i Wschodniej.

Wykres 4. Udział umownie zagregowanych grup rynków w łącznym eksporcie w 2006 r. (wykres kołowy) oraz zmiany tego udziału w stosunku do roku 2000 (w pkt proc.; wykres słupkowy)

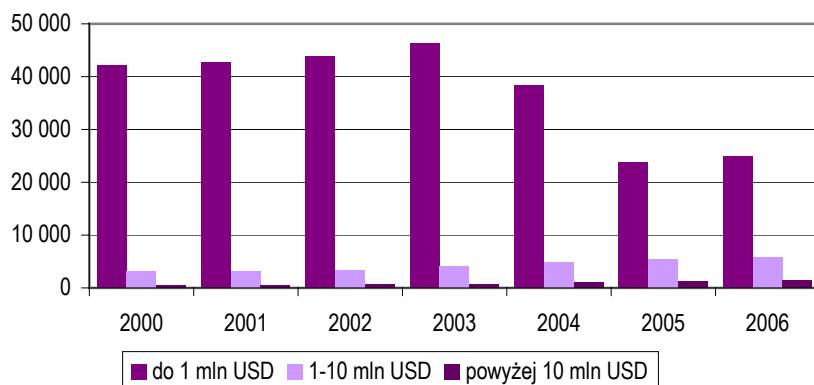
* - Bułgaria, Rumunia (członkowie UE od 1.01.2007 r.) oraz Chorwacja

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

Zmiany struktury przedmiotowej i geograficznej w polskim eksporcie miały w decydującej mierze swe źródło w dokonujących się od połowy minionej dekady **zasadniczych przekształceniach struktury podmiotowej zbiorowości eksporterów**. Notowany od ponad 10 lat intensywny napływ kapitału zagranicznego, a w szczególności inwestycji bezpośrednich na polski rynek oraz towarzysząca temu procesowi narastająca orientacja inwestorów na eksport (w pierwszych latach dominowała orientacja na pojemny rynek wewnętrzny) sprawiły, że podmioty z udziałem kapitału zagranicznego realizują obecnie decydującą część (około 65%) ogólnego eksportu, przy czym jest to eksport z reguły najbardziej nowoczesny i wyróżniający się znacznie wyższym od przeciętnego tempem wzrostu.

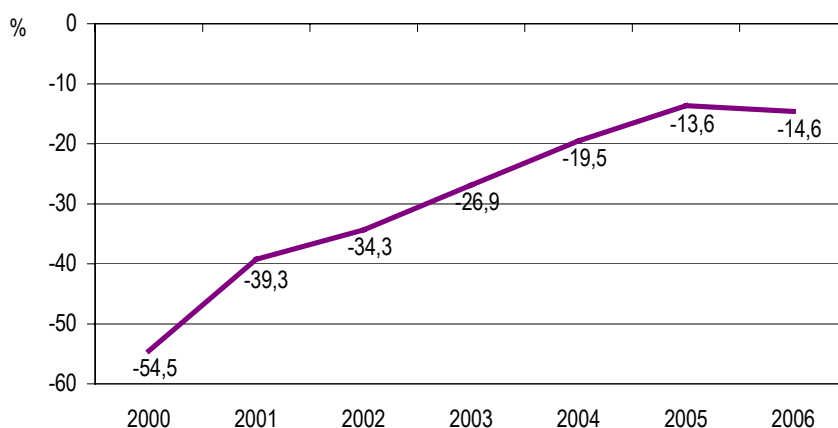
Wraz ze zmniejszaniem się udziału małych i średnich podmiotów (z reguły funkcjonujących na bazie kapitału krajowego) w ogólnym polskim eksporcie, obserwowano dość wyraźną niekorzystną tendencję do zmniejszania się zbiorowości tych podmiotów w ogólnej zbiorowości eksporterów. W latach 2003-2005, liczba podmiotów realizujących roczny eksport o wartości do 1 mln USD, czyli z reguły podmiotów małych, zmniejszyła się z 46.312 jednostek do 23.795 jednostek. Rok 2006 przyniósł zatrzymanie tej tendencji, a nawet niewielki wzrost ilości podmiotów w tej grupie eksporterów (do 24.958 jednostek). Natomiast w grupie podmiotów realizujących eksport w granicach od 1 do 10 mln USD, czyli z reguły podmiotów średniej wielkości, liczba eksporterów zwiększyła się z 4.915 jednostek w 2004 r. do 5.811 jednostek w 2006 r.

Wspomniana wyżej redukcja liczby małych eksporterów była w znacznej mierze następstwem nałożenia się na siebie dwóch niekorzystnych zjawisk wpływających na opłacalność eksportu realizowanego przez te podmioty. Z jednej strony nastąpiła dalsza aprecjacja złotego w stosunku do dwóch podstawowych walut, w tym szczególnie istotne umocnienie wobec EUR, a z drugiej strony wejście w okres bardzo poważnego wyczerpywania się rezerw dalszej obniżki realnych jednostkowych kosztów pracy w drodze bezinwestycyjnej, czyli poprzez redukcję zatrudnienia.

Wykres 5. Liczba podmiotów eksportujących według wielkości eksportu

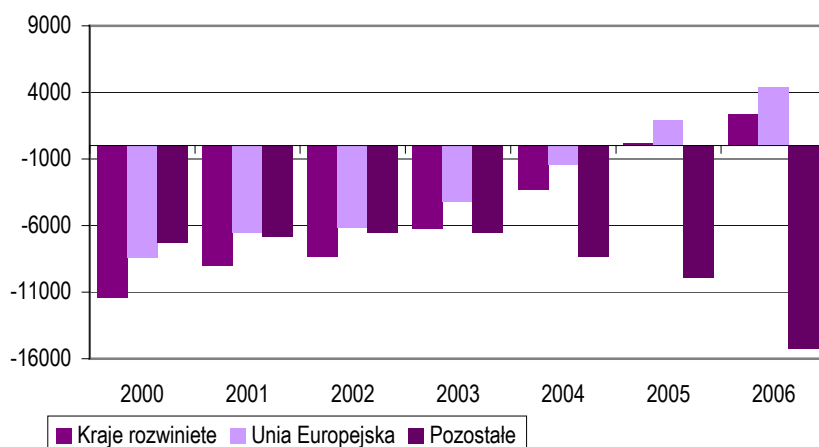
Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

W ostatnich latach dynamicznemu wzrostowi polskich obrotów handlowych towarzyszyła systematyczna **poprawa stanu ich zrównoważenia**. Rok ubiegły przyniósł jednak powstrzymanie tego trendu i pogłębienie deficytu do –12,9 mld EUR (z –9,7 mld EUR w 2005 r.), głównie na skutek wspomnianego już wzrostu cen surowców energetycznych. Stopień zrównoważenia obrotów, mierzony umownie procentową relacją salda obrotów do eksportu, poprawił się w minionych 6 latach z poziomu –54,5% do –14,6%. Znamienny jest przy tym fakt, że poprawa ta postępuje najszybciej w handlu z krajami wysoko rozwiniętymi, zwłaszcza z rynkami UE, podczas gdy relatywnie najgorsza sytuacja utrzymuje w wymianie z rynkami słabiej rozwiniętymi. O ile w przypadku rynków rozwiniętych głęboki deficyt wymiany notowany w roku 2000 (–11,4 mld EUR) przekształcił się w pokaźną nadwyżkę w wysokości 2,4 mld EUR w roku ubiegłym, o tyle w handlu z pozostałymi rynkami deficyt uległ podwojeniu z –7,3 mld EUR w 2000 r. do –15,2 mld EUR w roku ubiegłym.

Wykres 6. Relacja salda obrotów do eksportu w latach 2000-2006

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

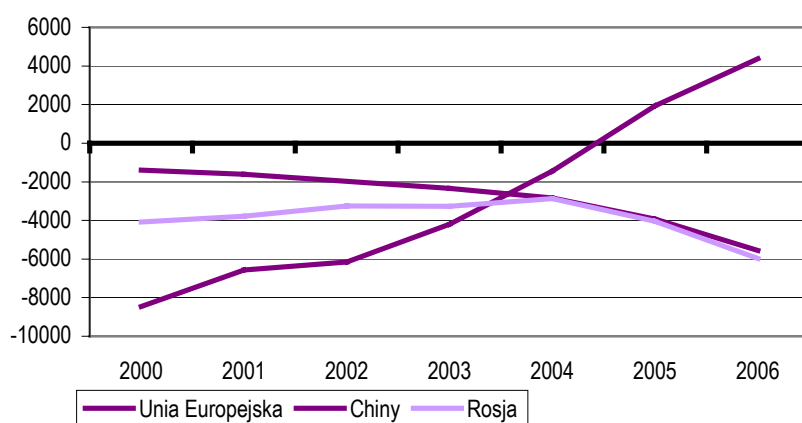
Wykres 7. Saldo obrotów towarowych w EUR według trzech grup krajów

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

Szczególnie wyraźny kontrast pod względem zrównoważenia obrotów występuje między rynkami UE, a Rosją i Chinami. O ile w handlu z krajami UE wysoki deficyt –8,5 mld EUR w 2000 r. przekształcił się w nadwyżkę na poziomie 4,4 mld EUR w roku 2006, to w obrotach z Rosją i Chinami deficyt pogłębił się w tym czasie ponad dwukrotnie (z ok. –5,5 mld EUR do ponad –11,5 mld EUR). Szanse na odwrócenie tej negatywnej tendencji w najbliższej perspektywie wydają się niewielkie. Należy jednocześnie zauważyć, że uwarunkowania deficytu w handlu z każdym z tych dwóch rynków są odmienne. W przypadku Rosji deficyt determinowany jest niezbędnym importem surowców przy ich rosnących cenach, a także w pewnej mierze restrykcjami strony rosyjskiej wymierzonymi w polski eksport (mięso i produkty roślinne). Rosnący deficyt w handlu z Chinami jest z kolei następstwem dynamicznej ekspansji gospodarczej i eksportowej Chin oraz wysokiej konkurencyjności cenowej tamtejszych towarów, osiągananej dzięki ogromnym zasobom taniej i mobilnej siły roboczej oraz niskim kosztom okołopłacowym, w tym ograniczonym osłonom socjalnym.

Wykres 8. Saldo w obrotach z UE, Rosją i Chinami w latach 2000-2006 (w mln EUR)

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

Relacje cen transakcyjnych obrotów (*terms of trade* - ToT) w roku 2006 uległy pogorszeniu. Ceny transakcyjne w eksporcie wzrosły o około 2,3%, tj. o 0,5 pkt proc. wolniej niż po stronie importu. W rezultacie wskaźnik ToT obniżył się do poziomu około 99,5%. Zaważył na tym dalszy wzrost cen importowanych surowców, zwłaszcza surowców energetycznych sprowadzanych głównie z Rosji. Natomiast w obrotach z rynkami unijnymi, gdzie wpływ wspomnianego czynnika nie występował, wskaźnik ToT utrzymał się na poziomie nieznacznie przekraczającym 100%.

W porównaniu z rokiem 2005, mimo pewnego pogorszenia ToT, w roku ubiegłym nastąpił dość wyraźny wzrost cen transakcyjnych w eksporcie w relacji do cen krajowych. O ile w roku 2005 wzrostowi cen krajowych (mierzonemu wskaźnikiem cen towarów konsumpcyjnych i usług - CTUK) o 2,1% towarzyszył spadek cen transakcyjnych w eksporcie o ponad 4%, o tyle w roku ubiegłym wzrost cen eksportowych (o ok. 2,3%) okazał się ponad dwukrotnie szybszy od inflacji. Zwiększało to w znaczącym stopniu finansową atrakcyjność eksportu w porównaniu ze sprzedażą krajową. Warto zauważyć, że wzrost cen transakcyjnych w eksporcie nastąpił przy równoczesnym, chociaż stosunkowo niewielkim umocnieniu złotego względem EUR i USD. Średnie nominalne kursy tych dwóch walut w złotych w ubiegłym roku obniżyły się w porównaniu z rokiem poprzednim odpowiednio o 3,2% oraz o 4,1%. Tym samym wspomniany wzrost cen transakcyjnych w eksporcie można uznać wyłącznie za efekt widocznej poprawy koniunktury i wzrostu popytu na głównych rynkach.

Trwająca od szeregu lat swoista "hossa" eksportowa zapewnia systematyczną poprawę relacji eksportu do PKB oraz w przeliczeniu na głowę mieszkańca. I choć postęp, jaki nastąpił w tej dziedzinie w ostatnich latach jest wyraźny - to relacje te pozostają nadal wyraźnie gorsze niż w wielu innych krajach o podobnych uwarunkowaniach rozwojowych, nie mówiąc o krajach wysoko rozwiniętych. W porównaniach z krajami niewspółmiernie mniejszymi od Polski, np. Czechami czy republikami bałtyckimi, należy ponadto brać pod uwagę, iż w krajach tych – z reguły mniej samowystarczalnych i tym samym bardziej otwartych na świat, relacje obrotów handlowych, w tym także eksportu, do PKB czy liczby mieszkańców są z naturalnych względów, wyższe niż w krajach większych, np. takich jak Polska. Podobna sytuacja występuje także przy porównywaniu np. USA i Niemiec.

2. SKALA I DYNAMIKA OBROTÓW TOWAROWYCH W 2006 R.

2.1. Obroty handlu zagranicznego według danych NBP

W 2006 r. eksport wzrósł o 20,1% do poziomu ponad 93,2 mld EUR. Natomiast w ujęciu dolarowym jego wartość wzrosła o 21,5% i wyniosła 117,2 mld USD (po raz pierwszy eksport przekroczył poziom 100 mld USD).

Import, w przeciwieństwie do sytuacji sprzed roku, wzrósł w obydwu walutach w tempie nieco szybszym niż eksport. Tempo wzrostu importu liczone w EUR wyniosło 21,7% natomiast w ujęciu dolarowym 23,2%. Jego wartość wzrosła do poziomu ponad 97,1 mld EUR (122,2 mld USD).

Deficyt obrotów, który w 2005 r. uległ w stosunku do roku 2004 redukcji o ponad połowę i wyniósł –2,2 mld EUR, w roku 2006 pogłębił się do poziomu –3,9 mld EUR (ok. –5,0 mld USD).

Tabela 2. Obroty handlu zagranicznego w latach 2005-2006 (według bilansu płatniczego na bazie transakcji; w mln EUR)

	2005					2006				
	Eksport	Import	Saldo	Dynamika rok ub.=100		Eksport	Import	Saldo	Dynamika rok ub.=100	
				Eksport	Import				Eksport	Import
Styczeń	5.610	5.516	94	134,9	122,3	6.828	6.822	6	121,7	123,7
Luty	5.811	5.864	-53	122,5	129,0	6.928	7.157	-229	119,2	122,0
Marzec	6.212	6.534	-322	115,7	106,4	7.966	8.096	-130	128,2	123,9
I kwartał	17.633	17.914	-281	123,5	117,9	21.722	22.075	-353	123,2	123,2
Kwiecień	6.414	6.493	-79	108,2	95,2	7.044	7.152	-108	109,8	110,1
Maj	5.893	6.347	-454	116,9	112,8	7.806	8.245	-439	132,5	129,9
Czerwiec	6.660	6.735	-75	115,0	112,4	7.788	7.891	-103	116,9	117,2
II kwartał	18.967	19.575	-608	113,2	106,2	22.638	23.288	-650	119,4	119,0
I półrocze	36.600	37.489	-889	117,9	111,5	44.360	45.363	-1.003	121,2	121,0
Lipiec	6.166	6.321	-155	117,5	108,0	7.460	7.979	-519	121,0	126,2
Sierpień	6.068	6.390	-322	116,0	116,0	7.420	7.854	-434	122,3	122,9
Wrzesień	7.242	7.383	-141	113,8	112,1	8.590	8.802	-212	118,6	119,2
III kwartał	19.476	20.094	-618	115,6	111,9	23.470	24.635	-1.165	120,5	122,6
3 kwartały razem	56.076	57.583	-1.507	117,1	111,6	67.830	69.998	-2.168	121,0	121,6
Październik	7.467	7.458	9	120,6	116,4	9.185	9.496	-311	123,0	127,3
Listopad	7.331	7.653	-322	116,8	120,1	8.931	9.283	-352	121,8	121,3
Grudzień	6.727	7.152	-425	122,5	118,6	7.287	8.362	-1.075	108,3	116,9
IV kwartał	21.525	22.263	-738	119,8	118,4	25.403	27.141	-1.738	118,0	121,9
Rok	77.601	79.846	-2.245	117,9	113,4	93.233	97.139	-3.906	120,1	121,7
Średniomiesięczne	6.467	6.654	-187			7.769	8.095	-326		

Źródło: DAP MG na podstawie danych NBP

Tabela 3. Obroty handlu zagranicznego w latach 2005-2006 (według bilansu płatniczego na bazie transakcji; w mln USD)

	2005					2006				
	Eksport	Import	Saldo	Dynamika rok ub.=100		Eksport	Import	Saldo	Dynamika rok ub.=100	
				Eksport	Import				Eksport	Import
Styczeń	7.379	7.255	124	140,7	127,5	8.264	8.257	7	112,0	113,8
Luty	7.566	7.634	-68	126,4	133,1	8.280	8.553	-273	109,4	112,0
Marzec	8.192	8.616	-424	124,4	114,5	9.577	9.734	-157	116,9	113,0
I kwartał	23.137	23.505	-368	129,9	124,0	26.121	26.544	-423	112,9	112,9
Kwiecień	8.306	8.408	-102	116,6	102,6	8.632	8.765	-133	103,9	104,2
Maj	7.490	8.067	-577	123,7	119,3	9.970	10.530	-560	133,1	130,5
Czerwiec	8.105	8.196	-91	115,3	112,7	9.863	9.994	-131	121,7	121,9
II kwartał	23.901	24.671	-770	118,3	111,0	28.465	29.289	-824	119,1	118,7
I półrocze	47.038	48.176	-1.138	123,7	117,0	54.586	55.833	-1.247	116,0	115,9
Lipiec	7.433	7.620	-187	115,5	106,1	9.468	10.127	-659	127,4	132,9
Sierpień	7.468	7.863	-395	117,3	117,2	9.506	10.062	-556	127,3	128,0
Wrzesień	8.895	9.069	-174	114,4	112,7	10.947	11.217	-270	123,1	123,7
III kwartał	23.796	24.552	-756	115,6	111,9	29.921	31.406	-1.485	125,7	127,9
3 kwartały razem	70.834	72.728	-1.894	120,9	115,2	84.507	87.239	-2.732	119,3	120,0
Październik	8.993	8.982	11	116,2	112,2	11.593	11.986	-393	128,9	133,4
Listopad	8.648	9.028	-380	106,1	109,1	11.503	11.957	-454	133,0	132,4
Grudzień	7.977	8.481	-504	108,5	105,1	9.625	11.045	-1.420	120,7	130,2
IV kwartał	25.618	26.491	-873	110,2	108,8	32.721	34.988	-2.267	127,7	132,1
Rok	96.452	99.219	-2.767	117,9	113,4	117.228	122.227	-4.999	121,5	123,2
Średniomiesięczne	8.038	8.268	-231			9.769	10.186	-417		

Źródło: DAP MG na podstawie danych NBP

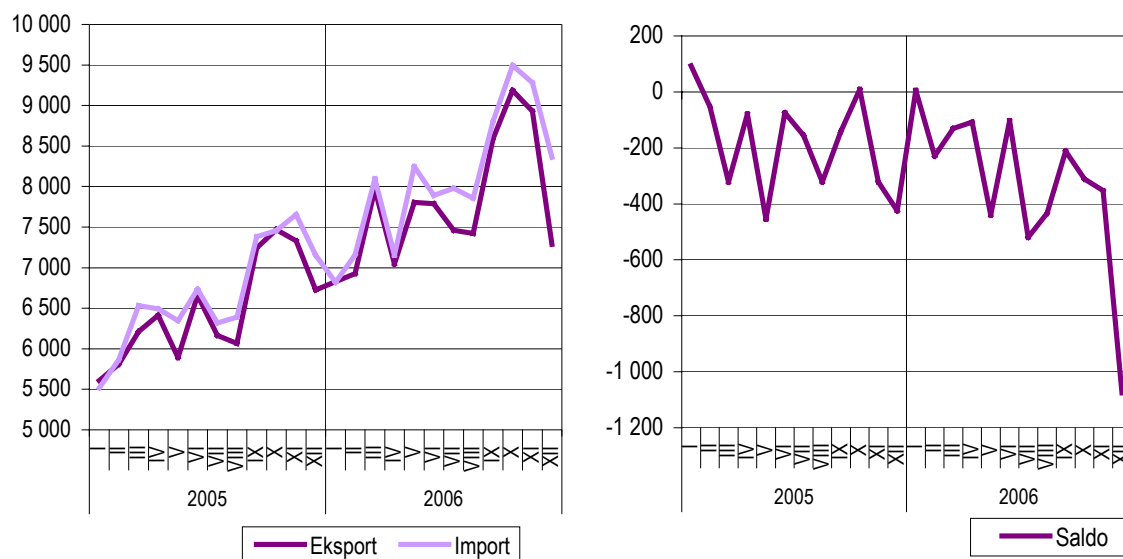
Jakkolwiek skala obrotów w kolejnych miesiącach minionych lat podlegała znacznym wahaniom, to jednak generalnie obserwuje się wyraźny trend wzrostowy zarówno po stronie importu, jak i eksportu.

W 2006 r. zarysowała się tendencja wzrostu z kwartału na kwartał wartości deficytu obrotów. Deficyt w ostatnim kwartale (-1,7 mld EUR) wyniósł ponad 3/4 jego wartości w okresie pierwszych 9 miesięcy 2006 r., przede wszystkim za sprawą wysokiego (nienotowanego od trzech lat w tej skali) deficytu wymiany towarowej w grudniu (ponad 1 mld EUR).

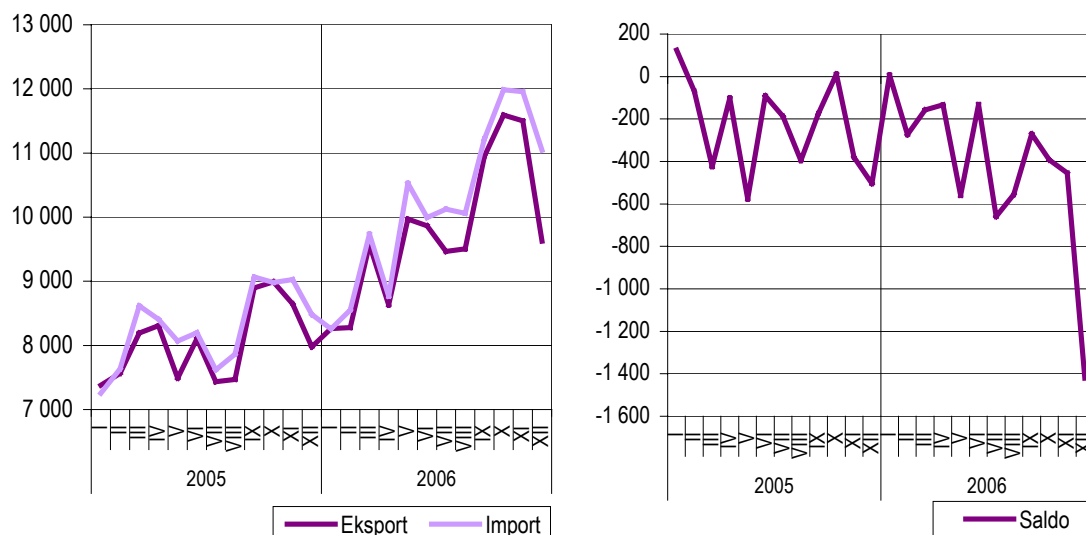
Po raz pierwszy od wielu lat tempo wzrostu importu wyprzedziło tempo wzrostu eksportu, co w konsekwencji przyniosło, pierwszy raz od roku 1999, wzrost deficytu wymiany handlowej z zagranicą. Saldo obrotów towarowych, jako największa pozycja na rachunku obrotów bieżących, ma decydujący wpływ na kształtowanie się salda tego rachunku. Wspomniany wzrost deficytu na rachunku obrotów towarowych przyczynił się zatem do znaczącego pogłębienia deficytu na rachunku obrotów bieżących i tym samym pogorszenia jego relacji do PKB.

Wykres 9. Miesięczne obroty handlu zagranicznego w latach 2005 i 2006

w mln EUR

w mln USD

Źródło: DAP MG na podstawie danych NBP

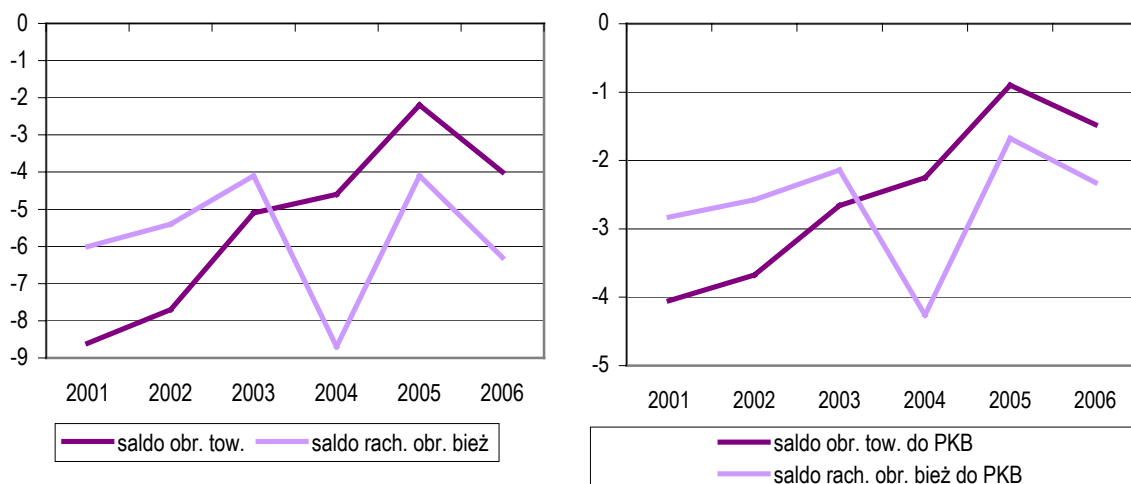
Tabela 4. Saldo rachunku obrotów bieżących w latach 2001-2006

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Saldo obrotów towarowych w mld EUR	-8,6	-7,7	-5,1	-4,6	-2,2	-4,0
Saldo obrotów towarowych/PKB w %	-4,0	-3,7	-2,6	-2,2	-0,9	-1,4
Saldo rachunku obrotów bieżących w mld EUR	-6,0	-5,4	-4,1	-8,7*	-4,1	-6,3
Saldo rachunku obrotów bieżących/PKB w %	-2,8	-2,6	-2,1	-4,3	-1,7	-2,3

Źródło: DAP MG na podstawie danych NBP i Eurostat

* - Relatywnie wysoki deficyt na rachunku obrotów bieżących w 2004 r. miał w znacznej mierze charakter ewidencyjno-statystyczny, został bowiem spowodowany przeniesieniem reinwestowanych zysków spółek z kapitałem zagranicznym z rachunku obrotów bieżących na rachunek kapitałowy bilansu płatniczego.

Wykres 10. Saldo rachunku obrotów bieżących w latach 2001-2006 w mld EUR (lewy wykres) oraz w relacji do PKB w % (prawy wykres)

Źródło: DAP MG na podstawie danych NBP i Eurostat

2.2. Obroty towarowe według danych GUS

W 2006 r. po raz pierwszy od 6 lat tempo wzrostu importu było wyższe od tempa wzrostu eksportu zarówno w ujęciu dolarowym, jak i w EUR. Relatywnie stabilna relacja obydwu podstawowych walut wobec siebie sprawiła, że dynamiki obrotów w EUR i w USD były zbliżone.

Eksport w EUR w 2006 r. wzrósł o 23,1% osiągając wartość 87,9 mld EUR. Tempo wzrostu było o 3,5 pkt proc. szybsze niż w roku poprzednim. Poziom eksportu osiągnięty w minionym roku okazał się ponad 2,5-krotnie wyższy niż w roku 2000.

Z kolei **wzrost eksportu w przeliczeniu na USD** był nieco niższy niż w EUR i wyniósł 22,6%. W roku ubiegłym eksport w tej walucie po raz pierwszy przekroczył 100 mld USD (osiągając wartość 109,6 mld USD). W 2006 r. poziom eksportu w wymiarze dolarowym okazał się prawie 3,5-krotnie wyższy niż przed 6 laty.

Import w EUR zwiększył się o 24,2% i osiągnął poziom 100,8 mld EUR. Tempo jego wzrostu w minionym roku okazało się o 10,4 pkt proc. wyższe niż w 2005 r. Z kolei w ujęciu dolarowym w roku ubiegłym import wzrósł o 23,7%, tj. zaledwie o 0,5 pkt proc. wolniej niż w EUR. Ubiegłoroczny poziom importu (w wysokości 125,6 mld USD) okazał się, podobnie jak po stronie eksportu, ponad 2,5-krotnie wyższy niż w roku 2000.

W efekcie, **deficyt wymiany towarowej w przeliczeniu na EUR** uległ w roku ubiegłym zwiększeniu do poziomu -12,9 mld EUR, czyli o 3,2 mld EUR. Taka skala wzrostu deficytu okazała się porównywalna z łączną redukcją deficytu w poprzednich 2 latach. **Deficyt obrotów liczony w USD** uległ zwiększeniu o 3,9 mld USD, do poziomu -16,1 mld USD.

Tabela 5. Obroty towarowe według GUS w latach 2005-2006

	mln EUR			Dynamika w % analogiczny okres r. ub. = 100		mln USD			Dynamika w % analogiczny okres r. ub. = 100	
	eksport	import	saldo	eksport	import	eksport	import	saldo	eksport	import
Styczeń	5.177	5.614	-438	132,7	121,3	6.931	7.517	-586	141,1	128,9
Luty	5.254	5.846	-592	121,9	122,5	6.877	7.651	-774	126,0	126,6
Marzec	5.841	6.755	-914	117,4	110,2	7.600	8.790	-1.190	124,6	117,0
I kwartał	16.272	18.216	-1.944	123,4	117,3	21.408	23.957	-2.550	130,0	123,6
Kwiecień	5.965	6.681	-717	117,3	94,7	7.772	8.706	-934	124,4	100,5
Maj	5.457	6.506	-1.050	117,5	113,4	7.114	8.482	-1.368	129,5	125,0
Czerwiec	5.979	6.648	-669	119,9	111,2	7.545	8.389	-844	126,1	116,9
II kwartał	17.400	19.835	-2.435	118,2	105,7	22.431	25.577	-3.146	126,5	113,0
I półrocze	33.672	38.051	-4.379	120,7	110,9	43.839	49.535	-5.696	128,2	117,9
Lipiec	5.709	6.545	-837	119,0	112,1	6.958	7.978	-1.020	119,5	112,6
Sierpień	5.464	6.393	-929	115,2	114,2	6.597	7.718	-1.121	112,7	111,7
Wrzesień	6.526	7.384	-859	113,5	111,3	7.950	8.996	-1.046	112,1	110,0
III kwartał	17.699	20.323	-2.624	115,7	112,5	21.505	24.692	-3.187	114,6	111,4
3 kwartały	51.371	58.373	-7.003	118,9	111,5	65.344	74.227	-8.883	123,4	115,6
Październik	6.980	7.670	-690	120,8	117,3	8.534	9.378	-843	120,1	116,6
Listopad	6.973	7.990	-1.017	121,0	123,7	8.305	9.516	-1.212	114,5	117,1
Grudzień	6.100	7.137	-1.037	123,0	119,2	7.195	8.418	-1.223	111,4	108,0
IV kwartał	20.053	22.797	-2.744	121,5	120,1	24.034	27.312	-3.278	115,4	114,0
Rok 2005	71.424	81.170	-9.746	119,6	113,8	89.378	101.539	-12.161	121,1	115,2
Średniomiesięczne	5.952	6.764	-812			7.448	8.462	-1.013		
Styczeń	6.409	7.152	-743	123,8	127,4	7.622	8.506	-884	110,0	113,2
Luty	6.465	7.270	-805	123,0	124,4	7.835	8.810	-976	113,9	115,2
Marzec	7.766	8.723	-957	133,0	129,1	9.250	10.390	-1.140	121,7	118,2
I kwartał	20.640	23.146	-2.506	126,8	127,1	24.707	27.706	-3.000	115,4	115,6
Kwiecień	6.776	7.518	-743	113,6	112,5	8.186	9.081	-895	105,3	104,3
Maj	7.351	8.674	-1.323	134,7	133,3	9.082	10.716	-1.634	127,7	126,3
Czerwiec	7.552	8.413	-861	126,3	126,6	9.707	10.815	-1.107	128,7	128,9
II kwartał	21.679	24.606	-2.927	124,6	124,1	26.975	30.611	-3.636	120,3	119,7
I półrocze	42.319	47.751	-5.432	125,7	125,5	51.682	58.318	-6.636	117,9	117,7
Lipiec	6.813	8.074	-1.261	119,4	123,4	8.601	10.193	-1.592	123,6	127,8
Sierpień	6.836	7.895	-1.059	125,1	123,5	8.631	9.945	-1.314	130,8	128,8
Wrzesień	8.236	9.231	-995	126,2	125,0	10.556	11.832	-1.275	132,8	131,5
III kwartał	21.885	25.200	-3.315	123,7	124,0	27.788	31.970	-4.181	129,2	129,5
3 kwartały	64.204	72.952	-8.747	125,0	125,0	79.470	90.287	-10.817	121,6	121,6
Październik	8.502	9.710	-1.208	121,8	126,6	10.780	12.312	-1.532	126,3	131,3
Listopad	8.214	9.289	-1.075	117,8	116,3	10.319	11.678	-1.360	124,3	122,7
Grudzień	7.005	8.833	-1.828	114,8	123,8	9.015	11.368	-2.353	125,3	135,0
IV kwartał	23.722	27.832	-4.111	118,3	122,1	30.114	35.358	-5.244	125,3	129,5
Rok 2006	87.926	100.784	-12.858	123,1	124,2	109.584	125.645	-16.061	122,6	123,7
Średniomiesięczne	7.327	8.399	-1.072			9.132	10.470	-1.338		

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

3. ZMIANY STRUKTURY GEOGRAFICZNEJ OBROTÓW HANDLOWYCH

Rok ubiegły przyniósł kontynuację zmian struktury geograficznej obrotów towarowych obserwowanych w latach poprzednich. W dalszym ciągu zmniejszał się, zwłaszcza po stronie importu, udział krajów rozwiniętych w obrotach polskiego handlu zagranicznego ogółem. Zaważył na tym dynamiczny wzrost importu z Rosji i z Chin. Udział rynków rozwiniętych po stronie eksportu obniżył się zaledwie o 0,4 pkt. proc. (z 83,6% do 83,2%), podczas gdy po stronie importu spadek wyniósł 3,1 pkt. proc. (z 73,3% do 70,2%). Wyprzedzający wzrost eksportu do krajów wysoko rozwiniętych w stosunku do importu przyniósł wyraźną poprawę salda wymiany z tą grupą rynków z –3,3 mld EUR w 2004 r., do 215,1 mln EUR w 2005 r. i niemal 2,4 mld EUR w roku ubiegłym.

Na te pozytywne wyniki złożyły się w decydującym stopniu efekty wymiany handlowej w ramach Unii Europejskiej. Trzeci rok członkostwa Polski we Wspólnocie przyniósł dalsze istotne zmiany jakościowe w wymianie handlowej w ramach UE-25, szczególnie w zakresie salda obrotów. Nadwyżka w handlu z tymi rynkami wzrosła dynamicznie. O ile jeszcze w 2004 r. w obrotach z krajami UE notowano deficyt wymiany na poziomie –1,4 mld EUR, to w roku 2005 deficyt przekształcił się w nadwyżkę rzędu 1,9 mld EUR, a rok ubiegły przyniósł dalszą poprawę salda wymiany o 2,5 mld EUR do poziomu 4,4 mld EUR. Tak poważna poprawa bilansu wymiany osiągnięta zaledwie w ciągu dwóch lat (o ponad 5,8 mld EUR) nie ma precedensu w polskim handlu zagranicznym.

Wzrost eksportu na rynki UE w minionym roku (łącznie o 12,9 mld EUR) nastąpił do niemal wszystkich, tj. 23 spośród 24 krajów Wspólnoty. Najwyższy wzrost odnotowano w handlu z:

- Malta (wzrost o 73%, tj. o 5 mln EUR),
- Republiką Czeską (o 49,2%, tj. o 1.606 mln EUR),
- Cypr (o 48,2%, tj. o 12 mln EUR),
- Łotwą (o 37,7%, tj. o 172 mln EUR),
- Estonią (o 37,3%, tj. o 123 mln EUR).

W roku 2005 eksport do krajów Unii Europejskiej najszybciej rósł w handlu z Estonią (o 56,7%), Węgrami (o 32,8%) i Irlandią (o 32,6%).

Listę krajów o największym pod względem skali przyroście eksportu, podobnie, jak w roku poprzednim, otwierają:

- Niemcy (wzrost o 3.728 mln EUR, tj. o 18,5%),
- Republika Czeska (o 1.606 mln EUR, tj. o 49,2%),
- Włochy (o 1.375 mln EUR, tj. o 31,4%),
- Francja (o 1.047 mln EUR, tj. o 23,6%),
- Wielka Brytania (o 1.031 mln EUR, tj. o 25,8%).

W 2006 r. niewielki spadek eksportu do UE odnotowano jedynie w handlu z Luksemburgiem (o 3,2 mln EUR, tj. o 4,7%).

Eksport na rynki unijne w 2006 r. najszybciej rósł w następujących grupach towarowych:

- wyroby ceramiczne (wzrost o 42,1%, tj. o 539 mln EUR),
- wyroby metalurgiczne (o 34,6%, tj. o 2.295 mln EUR),
- wyroby przemysłu chemicznego (o 32,1%, tj. o 1 706 mln EUR),
- wyroby przemysłu elektromaszynowego (o 26,7%, tj. o 6.009 mln EUR),
- artykuły rolno-spożywcze (o 24,0%, tj. o 1.274 mln EUR).

Wśród wyrobów o najwyższej skali przyrostu eksportu do UE na czele utrzymują się:

- wyroby przemysłu elektromaszynowego (wzrost o 6.009 mln EUR, tj. o 26,7%),
- wyroby metalurgiczne (o 2.295 mln EUR, tj. o 34,6%),
- wyroby przemysłu chemicznego (o 1 706 mln EUR, tj. o 32,1%),
- produkty rolno-spożywcze (o 1.274 mln EUR, tj. o 24,0%).

W 2006 r. **wzrost importu** nastąpił ze wszystkich krajów UE (łącznie o 10,5 mld EUR) z wyjątkiem Łotwy i Cypru. Najwyższe wskaźniki odnotowano w handlu z:

- Węgrami (wzrost o 47,6%, tj. o 698 mln EUR),
- Maltą (o 34,2%, tj. o 3 mln EUR)
- Portugalią (o 34,0%, tj. o 76 mln EUR),
- Luksemburgiem (o 31,2%, tj. o 42 mln EUR),
- Irlandią (o 26,5%, tj. o 119 mln EUR).

Największy udział w przyroście wartości importu z UE w 2006 r. miały:

- Niemcy (wzrost importu o 4.178 mln EUR, tj. o 20,9%),
- Włochy (o 1.110 mln EUR, tj. o 19,3%),
- Węgry (o 698 mln EUR, tj. o 47,6%),
- Francja (o 672 mln EUR, tj. o 13,8%),
- Republika Czeska (o 614 mln EUR, tj. o 21,1%).

Wśród zmian towarowych w **importach** z UE należałoby wskazać na:

- wzrost importu w grupie wyrobów elektromaszynowych (o 4,1 mld EUR),
- wzrost importu wyrobów przemysłu chemicznego oraz metalurgicznych (o ponad 2,1 mld EUR w każdej z obu grup).

Polski eksport na rynki unijne w przeliczeniu na EUR wzrósł w minionym roku o 23,5%, czyli o 0,4 pkt. proc. szybciej od tempa wzrostu eksportu ogółem, a zarazem o 3,8 pkt. proc. szybciej od importu z krajów tego ugrupowania (wzrost o 19,7%). W rezultacie udział UE w polskim eksporcie w 2006 r. zwiększył się nieznacznie do 77,4% (wobec 77,2% rok wcześniej), natomiast w imporcie zmniejszył się o 2,3 pkt. proc., do 63,2%.

Korzystne zmiany w handlu z UE, notowane już drugi rok z rzędu, świadczą zarówno o **wzroście nowoczesności i konkurencyjności polskiej oferty eksportowej** na wymagających wysoko rozwiniętych rynkach, jak i o **prorozwojowym wpływie akcesji do UE na polską gospodarkę i jej potencjał eksportowy**.

Na ogólny wynik wymiany z krajami Unii Europejskiej znaczący wpływ miała poprawa koniunktury u naszych najważniejszych partnerów gospodarczych, a zwłaszcza **w Niemczech**. Paradoksalnie w warunkach poprawiającej się koniunktury gospodarczej w Niemczech wyniki polskiej wymiany handlowej z tym rynkiem uległy relatywnemu pogorszeniu. Polski eksport wzrósł o 3,7 mld EUR, a import o 4,2 mld EUR. W konsekwencji **dotądnie w 2005 r. saldo (117,9 mln EUR) przekształciło się w deficyt w wysokości 332,0 mln EUR**. Tempo wzrostu eksportu do Niemiec

zwiększyło się z blisko 12,5% w 2004 roku do 18,5% w roku ubiegłym i podobnie jak rok wcześniej było niższe od tempa wzrostu polskiego eksportu ogółem, a także o 2,4 pkt. proc. niższe od tempa wzrostu importu z tego rynku. Skutkowało to dalszym, znaczącym zmniejszeniem udziału Niemiec w polskim eksporcie ogółem (z 34,9% w 2000 r. do 28,2% w roku 2005 i 27,2% w roku ubiegłym). Z kolei udział Niemiec w imporcie do Polski wzrastał systematycznie od początku dekady aż do 2005 r., kiedy to osiągnął 24,7%. W roku ubiegłym odnotowano spadek udziału Niemiec w ogólnym imporcie do poziomu z roku 2000, tj. 24,0%. W rezultacie właśnie z Niemcami odnotowano największe pogorszenie salda wymiany (o ok. 450 mln EUR), szczególnie w handlu w ramach następujących grup towarowych: oleje ropy naftowej i z minerałów bitumicznych, nie surowe (pogorszenie o 220,9 mln EUR) oraz energia elektryczna (pogorszenie o 211,1 mln EUR). W przypadku tej pierwszej grupy nastąpił silny wzrost importu przy niewielkim wzroście eksportu, natomiast w przypadku drugiej odnotowano drastyczne ograniczenie eksportu (z 165,0 mln EUR w 2005 r. do 25,5 mln EUR w 2006 r.) przy gwałtownym zwiększeniu importu (z 0,2 mln EUR do 71,7 mln EUR).

Pogorszeniu sytuacji w wymianie z Niemcami już drugi rok towarzyszyła znacząca poprawa wyników w handlu z innymi rynkami unijnymi, zwłaszcza z Republiką Czeską, Wielką Brytanią, Francją, Łotwą, Szwecją i Włochami.

W 2006 r. tempo wzrostu eksportu do tych krajów wyprzedzało nie tylko średnie tempo eksportu ogółem (23,1%), ale także eksportu do krajów UE (23,5%) i wyniosło łącznie 31,3% (eksport do Republiki Czeskiej wzrósł o 49,2%, do Wielkiej Brytanii o 25,8%, do Francji o 23,6%, do Łotwy o 37,7% oraz o 28,4% do Szwecji i 31,4% do Włoch). Tempo to okazało się zarazem niewspółmiernie wyższe od tempa wzrostu importu z tych krajów, które średnio wyniosło 16,9%. Przyniosło to poprawę salda wymiany z tymi krajami o ponad 2,8 mld EUR. Oznacza to, że łączna poprawa salda wymiany z rynkami Unii Europejskiej (o prawie 2,5 mld EUR) została w całości wypracowana w handlu ze wspomnianymi sześcioma krajami członkowskimi UE.

Należy podkreślić, że **ponad 35% poprawy salda wymiany z krajami Unii Europejskiej została wypracowana w obrotach z Czechami.** Zdecydował o tym znaczący wzrost eksportu zwłaszcza:

- energii elektrycznej o 280 mln EUR (z 94 do 374 mln EUR)
- silników spalinowych o 150 mln EUR (z 75 do 225 mln EUR),
- drutu miedzianego o 127 mln EUR (z 175 do 302 mln EUR),
- części i akcesoriów do pojazdów samochodowych o 114 mln EUR (z 123 do 237 mln EUR).

Sytuacja w handlu z najważniejszymi rozwiniętymi rynkami pozaunijnymi była wyraźnie gorsza niż z krajami UE. Chodzi tu szczególnie o:

- **Stany Zjednoczone** - zajmujące dopiero 15. miejsce na liście odbiorców polskiego eksportu. Eksport do USA wzrósł z 1.475 mln EUR w 2005 r. do 1.682 mln EUR w ub.r. (wzrost o 14,1% tj. o 9 pkt. proc. wolniej od średniej). Import z USA wzrósł w ub.r. o 15% z poziomu 1.932 mln EUR w 2005 r. do 2.223 mln EUR w roku 2006),
- **Japonię**, gdzie eksport już drugi rok z rzędu rośnie znacznie poniżej tempa wzrostu eksportu ogółem (3,9% w 2005 r. i 5,7% w roku ubiegłym) i wyniósł zaledwie 152 mln EUR. Tradycyjnie wysoki deficyt w handlu z tym rynkiem w 2006 r. przekroczył 1,5 mld EUR (wzrost o niemal 70 mln EUR).

Diametralnie gorsza niż w handlu z UE była sytuacja w wymianie z krajami rozwijającymi się, a w szczególności z Rosją, Chinami i Republiką Korei.

Podobnie jak w poprzednich latach znaczące pogorszenie w zakresie deficytu nastąpiło w handlu z Rosją. Deficyt w obrotach z tym krajem pogłębił się o ponad 1,9 mld EUR i osiągnął najwyższy poziom od początku transformacji (niemal 6,0 mld EUR). Jakkolwiek skala deficytu wymiany z Rosją jest ogromna i stanowi niemal połowę łącznego deficytu polskiego handlu zagranicznego, to jego przyczyny są w znacznej mierze obiektywne. Niższe od przeciętnego (23,1%) tempo wzrostu eksportu do Rosji (18,6%) było w pewnym stopniu skutkiem wprowadzonych przez władze w Moskwie w listopadzie 2005 r. zakazów importu z Polski produktów roślinnych oraz artykułów pochodzenia zwierzęcego. Według szacunków DAP MG, polski eksport na rynek rosyjski w roku ubiegłym na skutek tego embarga został uszczuplony o ok. 300 mln EUR. Nieodczony w 2006 r. import surowców energetycznych z Rosji tylko z uwagi na wyższe ceny ropy naftowej wzrósł o ponad 1,3 mld EUR.

Wprowadzone przez stronę rosyjską pod koniec 2005 r. roku bariery dla importu z Polski niektórych towarów rolno-spożywczych spowodowały straty przede wszystkim u eksporterów produktów roślinnych. O ile ubytek eksportu mięsa udało się częściowo skompensować eksportem zwierząt żywych, o tyle embargo na produkty roślinne okazało się bardziej dotkliwe. Udział tych produktów w eksporcie do Rosji ogółem, jeszcze przed rokiem wynoszący ok. 5,6%, spadł w roku 2006 do poziomu 2,1%, a w skali całego roku eksport produktów roślinnych do Rosji zmniejszył się o ok. 55%.

Wysoka dynamika eksportu do Rosji osiągnięta w latach 2004 i 2005 wskazywała na znaczne możliwości odbudowania pozycji polskich eksporterów na tamtejszym rynku. W decydującej mierze polityczne decyzje władz rosyjskich ograniczyły jednak te możliwości.

Podobnie jak w latach poprzednich, znaczące pogorszenie nastąpiło w handlu z Chinami. Import z tego rynku w 2005 r. osiągnął poziom około 4,4 mld EUR, natomiast w roku ubiegłym wzrósł o niemal 40% do 6,2 mld EUR. Znaczący wzrost importu przy o wiele mniejszym wzroście eksportu skutkowało dalszym pogłębieniem deficytu wymiany z tym krajem (do poziomu prawie 5,6 mld EUR). Tym samym deficyt w handlu tylko z tym jednym rynkiem stanowił ponad 43% ogólnego deficytu polskiej wymiany towarowej z zagranicą w roku ubiegłym. Największy wzrost importu z Chin odnotowano w grupie wyrobów elektromaszynowych (głównie urządzenia elektroniczne, wzrost o 48,7% tj. ponad 1,1 mld EUR), wyrobów metalurgicznych (o 60,4%, tj. 172 mln EUR) i produktów przemysłu lekkiego (wzrost o 22,8%, tj. 164 mln EUR). Deficyt wymiany handlowej z Chinami uległ pogorszeniu we wszystkich umownie zagregowanych grupach towarowych poza produktami mineralnymi (zmniejszenie deficytu o 1,6 mln EUR).

Kolejny rok obserwuje się pogorszenie sytuacji w handlu z Republiką Korei. Import z tego rynku zwiększył się w roku ubiegłym o ok. 82,8% (tj. o prawie 1,1 mld EUR) osiągając poziom ok. 2,3 mld EUR. Tak dynamiczny wzrost importu (wyższy o 28,9 pkt proc. niż przed rokiem) zaważył na pogłębieniu deficytu wymiany z tym krajem o niemal 970 mln EUR, do poziomu ponad 2,1 mld EUR. Wzrost ten miał jednak w znacznym stopniu charakter naturalny wynikający z napływu bezpośrednich inwestycji koncernów koreańskich (m.in. LG Electronics), a w konsekwencji zwiększonego importu urządzeń do powstających w Polsce zakładów produkcyjnych.

Deficyt z trzema opisanymi wyżej krajami jest większy o 823 mln EUR od łącznego deficytu polskiego handlu zagranicznego w 2006 r.

Istotna pozytywna zmiana zaszła w handlu z Ukrainą. Udział tego rynku w eksporcie wzrósł z 2,9% w 2005 r. do 3,6% w roku ubiegłym, przy jednocześnie niezmiennym udziale w imporcie

(1,0%). Ukraina przesunęła się na 8. miejsce (z 10.) na liście największych odbiorców polskich towarów. Wartość eksportu do naszego wschodniego sąsiada wzrosła o prawie 1,1 mld EUR do poziomu 3,2 mld EUR.

Tabela 6. Zmiany struktury geograficznej obrotów handlowych w latach 2005-2006

	2006			2005			Zmiany 2005/2004		
	Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport wzrost (+) spadek (-)	Import wzrost (-) spadek (+)	Saldo Popr. (+) pog. (-)
Polska ogółem	87.925,9	100.779,2	-12.853,3	71.423,5	81.169,7	-9.746,2	16.502,4	-19.609,6	-3.107,1
rok ub. = 100	123,1	124,2		119,6	113,8				
Kraje rozw. gosp.	73.155,7	70.787,5	2.368,3	59.699,5	59.484,4	215,1	13.456,2	-11.303,1	2.153,1
rok ub. = 100	122,5	119,0		117,4	109,8				
udział	83,2	70,2	0,0	83,6	73,3				
Unia Europejska	68.079,0	63.692,6	4.386,4	55.135,6	53.200,0	1.935,7	12.943,3	-10.492,6	2.450,7
rok ub. = 100	123,5	119,7		116,7	109,3				
udział	77,4	63,2		77,2	65,5				
Niemcy	23.869,7	24.201,7	-332,0	20.142,0	20.024,0	117,9	3.727,8	-4.177,7	-449,9
rok ub. = 100	118,5	120,9		112,5	115,1				
udział	27,1	24,0		28,2	24,7				
Włochy	5.751,1	6.848,0	-1.096,9	4.375,7	5.738,1	-1.362,4	1.375,4	-1.109,9	265,5
rok ub. = 100	131,4	119,3		120,0	102,1				
udział	6,5	6,8		6,1	7,1				
Francja	5.485,8	5.531,2	-45,3	4.438,4	4.859,7	-421,3	1.047,5	-671,5	376,0
rok ub. = 100	123,6	113,8		123,2	101,4				
udział	6,2	5,5		6,2	6,0				
Czechy	4.872,7	3.517,1	1.355,6	3.266,3	2.903,4	362,9	1.606,3	-613,6	992,7
rok ub. = 100	149,2	121,1		126,6	112,4				
udział	5,5	3,5		4,6	3,6				
Wlk. Brytania	5.020,9	2.891,3	2.129,6	3.989,6	2.511,9	1.477,7	1.031,2	-379,3	651,9
rok ub. = 100	125,8	115,1		123,6	106,1				
udział	5,7	2,9		5,6	3,1				
Pozostale kr. rozwinęte	5.076,8	7.094,9	-2.018,1	4.563,9	6.284,4	-1.720,5	512,9	-810,5	-297,6
r.ub. = 100	111,2	112,9		114,9	113,3				
udział	5,8	7,0		6,4	7,7				
USA	1.682,4	2.222,8	-540,4	1.475,0	1.932,2	-457,1	207,4	-290,7	-83,2
r.ub. = 100	114,1	115,0		102,7	112,8				
udział	1,9	2,2			2,4				
EFTA	2.437,3	2.426,9	10,4	2.133,6	2.189,3	-55,8	303,8	-237,6	66,2
r.ub. = 100	114,2	110,9		141,3	117,2				
udział	2,8	2,4		3,0	2,7				
Kraje pozostale	14.770,2	29.991,7	-15.221,6	11.724,0	21.685,3	-9.961,3	3.046,2	-8.306,4	-5.260,3
r.ub. = 100	126,0	138,3		132,6	126,1				
udział	16,8	29,8		16,4	26,7				
Chiny	606,9	6.169,1	-5.562,2	472,7	4.412,0	-3.939,4	134,3	-1.757,1	-1.622,9
r.ub. = 100	128,4	139,8		105,3	134,2				
udział	0,7	6,1		0,7	5,4				
Kraje WNP	8.268,1	12.462,9	-4.194,8	6.220,3	9.471,4	-3.251,1	2.047,8	-2.991,5	-943,7
r.ub. = 100	115,3	132,6		132,7	133,1				
udział	9,4	12,4		8,7	11,7				
Rosja	3.760,6	9.739,0	-5.978,4	3.171,1	7.216,0	-4.044,9	589,5	-2.523,0	-1.933,5
r.ub. = 100	118,6	135,0		137,9	139,7				
udział	4,3	9,7		4,4	8,9				

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

4. ZMIANY STRUKTURY PRZEDMIOTOWEJ OBROTÓW HANDLOWYCH

O wzroście deficytu wymiany w 2006 r., o czym już wcześniej wspomniano, w znacznej mierze zadecydował wzrost cen importowanych surowców energetycznych. Natomiast w pozostałych grupach towarowych generalnie nie odnotowano poważniejszych zmian rzutujących na saldo obrotów. W tym kontekście za najbardziej znaczące można uznać **korzystne zmiany, jakie nastąpiły w grupie artykułów rolno-spożywczych** (sekcje I, II, III i IV spośród 21 sekcji CN). Łączny eksport w tych sekcjach zwiększył się w roku ubiegłym o ponad 1,4 mld EUR (z 7,2 mld EUR w 2005 r. do 8,6 mld EUR). Przy nieco wolniejszym przyroście importu (o 1 mld EUR) doszło w 2006 r. do **zwiększenia nadwyżki wymiany** artykułami rolno-spożywczymi (z 1,7 mld EUR w 2005 r. do 2,1 mld EUR w roku ubiegłym). Najbardziej widoczna poprawa nastąpiła w handlu gotowymi artykułami spożywczymi i napojami (sekcja IV) oraz zwierzętami żywymi (sekcja I), w przypadku których łączne zwiększenie nadwyżki wyniosło 0,6 mld EUR. Jednocześnie jednak nastąpiło istotne zwiększenie deficytu wymiany w sekcji II (produkty pochodzenia roślinnego) z –246 mln w 2005 r. do –431 mln EUR w roku ubiegłym, które było konsekwencją zwiększonego importu zbóż (wzrost o 72,5%) w rezultacie słabych zbiorów w kraju.

Grupą towarową, w której odnotowano drugą co do wielkości poprawę salda wymiany były **wyroby ceramiczne** (sekcje XIII i XIV). W 2006 r. doszło do zwiększenia nadwyżki handlowej o 330 mln EUR. Największy udział w poprawie bilansu wymiany wyrobami ceramicznymi miało zwiększenie nadwyżki w handlu srebrem (z 211 mln EUR w 2005 r. do 349 mln EUR w 2006 r.) oraz wyrobami ceramicznymi do celów laboratoryjnych i chemicznych (z 38 mln EUR do 133 mln EUR).

Warto zwrócić uwagę na poprawę bilansu w grupie **wyrobów elektromaszynowych** (sekcje XVI, XVII i XVIII). W 2006 r. w tej grupie nastąpił najwyższy bezwzględny przyrost eksportu (z 29,0 mld EUR w 2005 r. do 36,7 mld EUR w roku ubiegłym), co przy odpowiednio mniejszym wzroście importu przełożyło się na ograniczenie deficytu obrotów o prawie 0,3 mld EUR (do –1,8 mld EUR w 2006 r.). Największy wpływ na obniżenie deficytu w grupie wyrobów elektromaszynowych miało wyraźne zwiększenie nadwyżki w handlu pojazdami (sekcja XVII), w tym szczególnie pojazdami samochodowymi do przewozu osób (wzrost nadwyżki o ponad 0,7 mld EUR).

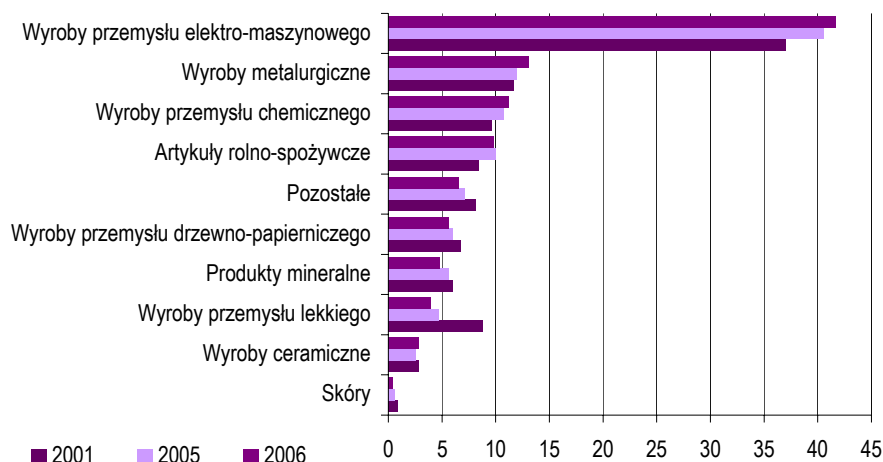
W 2006 r. nastąpiło dalsze zwiększenie udziału wyrobów elektromaszynowych w eksporcie Polski ogółem (o 1,1 pkt. proc. do 41,7%) przy kolejnym minimalnym zmniejszeniu udziału w imporcie (o 0,1 pkt. proc. do 38,1%). Świadczy to o poprawie konkurencyjności polskiej gospodarki, w tym w szczególności sektora produkcji środków transportu.

Kolejny rok z rzędu odnotowano znaczną poprawę salda w handlu wyrobami zaliczanymi do sekcji XX, obejmującej wyroby różne, **głównie meble**. Systematyczny wzrost eksportu (w 2006 r. o prawie 0,65 mld EUR), przy kilkakrotnie mniejszym wzroście importu w tej sekcji towarowej przyniósł wzrost nadwyżki handlowej z 3,6 mld EUR w 2005 r. do niemal 4,1 mld EUR w roku 2006.

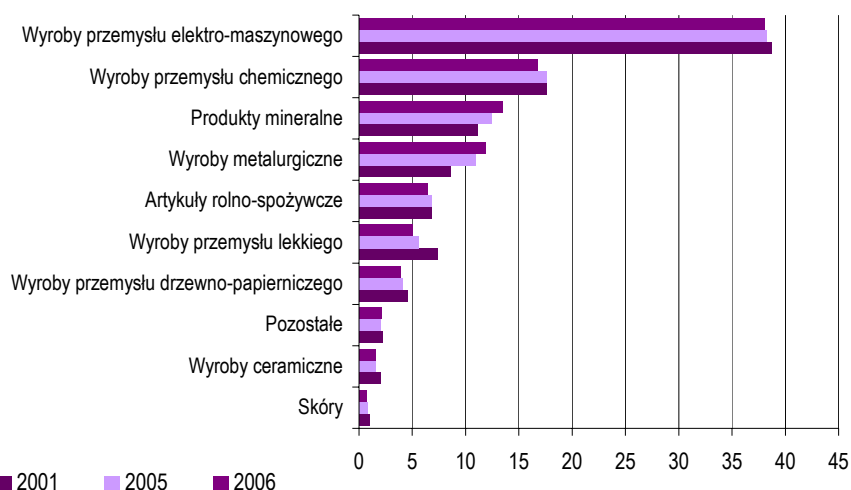
Tabela 7. Struktura towarowa obrotów handlowych Polski w latach 2005-2006 w mln EUR

	2006			2005			Zmiany 2006/2005		
	Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport wzrost (+) spadek (-)	Import wzrost (-) spadek (+)	Saldo popr. (+) pogor. (-)
I Zwierzęta żywe	3.139	1.410	1.729	2.647	1.230	1.418	492	-181	312
II Produkty pochodzenia roślinnego	1.537	1.968	-431	1.426	1.672	-246	111	-297	-185
III Tłuszcze, oleje	171	353	-182	100	271	-171	70	-82	-11
IV Gotowe artykuły spożywcze	3.730	2.755	976	2.979	2.313	667	751	-442	309
Artykuły rolno-spożywcze	8.577	6.486	2.091	7.152	5.485	1.667	1.425	-1.001	424
V Produkty mineralne	4.246	13.623	-9.377	3.966	10.050	-6.084	280	-3.573	-3.293
Produkty mineralne	4.246	13.623	-9.377	3.966	10.050	-6.084	280	-3.573	-3.293
VI Produkty przemysłu chemicznego	4.443	9.451	-5.008	3.715	8.149	-4.434	728	-1.302	-574
VII Tworzywa sztuczne	5.432	7.488	-2.056	3.976	6.141	-2.164	1.455	-1.347	108
Wyroby przemysłu chemicznego	9.874	16.939	-7.065	7.691	14.290	-6.599	2.183	-2.649	-466
VIII Skóry i wyroby z nich	356	756	-400	394	687	-293	-38	-69	-107
Skóry	356	756	-400	394	687	-293	-38	-69	-107
IX Drewno i wyroby z niego	2.335	999	1.336	2.062	846	1.216	273	-153	120
X Ścier drzewny	2.548	2.877	-329	2.238	2.517	-278	310	-361	-50
Wyroby przemysłu drzewno-papierniczego	4.884	3.876	1.007	4.300	3.363	937	584	-514	70
XI Materiały i wyroby włókiennicze	3.151	4.596	-1.445	3.027	4.117	-1.090	124	-479	-355
XII Obuwie, nakrycia głowy	342	474	-132	309	416	-107	33	-58	-25
Wyroby przemysłu lekkiego	3.492	5.070	-1.577	3.336	4.533	-1.197	157	-537	-381
XIII Wyroby z kamieni, gipsu, cementu...	1.983	1.373	610	1.566	1.148	418	417	-225	192
XIV Perły, metale i kamienie	519	194	325	318	131	187	201	-63	138
Wyroby ceramiczne	2.502	1.567	935	1.884	1.279	605	618	-288	330
XV Wyroby z metali nieszlachetnych	11.522	11.942	-419	8.540	8.883	-343	2.982	-3.058	-76
Wyroby metalurgiczne	11.522	11.942	-419	8.540	8.883	-343	2.982	-3.058	-76
XVI Urządzenia mechaniczne i elektryczne	20.953	25.664	-4.711	16.171	20.628	-4.457	4.782	-5.036	-254
XVII Pojazdy	14.955	10.832	4.123	12.145	8.743	3.402	2.810	-2.089	721
XVIII Przyrządy i aparaty optyczne, etc.	748	1.933	-1.185	678	1.660	-982	69	-273	-203
Wyroby przemysłu elektro-maszynowego	36.655	38.428	-1.773	28.994	31.031	-2.037	7.661	-7.397	264
XIX Broń i amunicja	12	57	-45	21	44	-23	-9	-13	-22
XX Wyroby różne	5.775	1.691	4.084	5.127	1.491	3.636	648	-200	448
XXI Dzieła sztuki	21	4	16	7	4	3	14	0	14
XXII Pozostałe	10	3	7	12	31	-18	-2	28	26
Nieznane lub błędne	0	343	-343	0	0	0	0	-343	-343
Pozostałe	5.817	2.097	3.720	5.167	1.570	3.597	650	-528	123
RAZEM	87.926	100.784	-12.858	71.423	81.170	-9.746	16.502	-19.614	-3.112

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

Wykres 11. Struktura towarowa polskiego eksportu w 2006 r. na tle roku 2005 i 2001 (w %)

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

Wykres 12. Struktura towarowa polskiego importu w 2006 r. na tle roku 2005 i 2001 (w %)

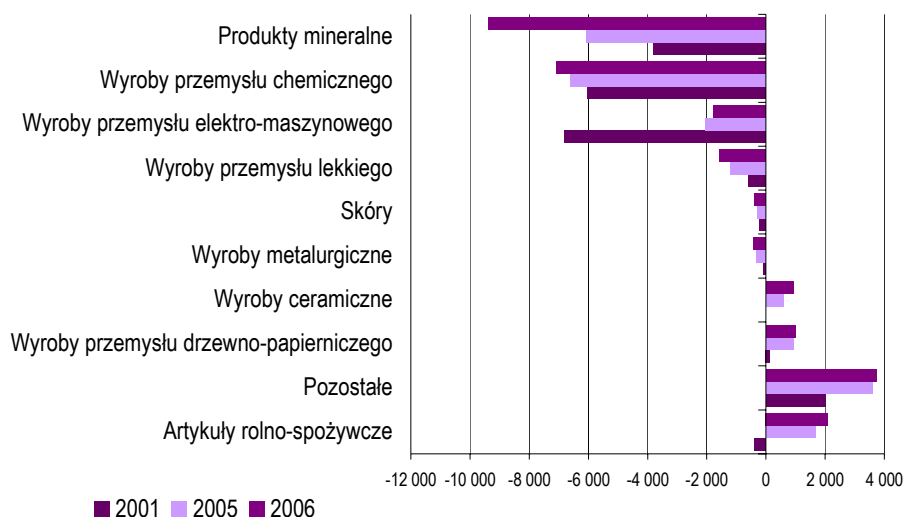
Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

Rok 2006 przyniósł jednocześnie dość znaczące zmiany skutkujące pogorszeniem stanu zrównowżenia obrotów w niektórych grupach towarowych. W największym stopniu dotyczy to **produktów mineralnych (sekcja V)**, gdzie od lat utrzymujący się **wysoki deficyt uległ dalszemu pogłębieniu o prawie 3,3 mld EUR**. Sytuacja głębokiej nierównowagi ma tu charakter obiektywny i może rokować poprawę jedynie pod warunkiem odwrócenia dotychczasowych niekorzystnych relacji cenowych paliw ciekłych i gazowych oraz węgla.

W ubiegłym roku dalszemu znaczącemu pogorszeniu uległa także sytuacja w obrotach **wyrobami przemysłu chemicznego (sekcja VI i VII)**. Pomimo wolniejszego tempa wzrostu importu niż eksportu w tej grupie towarowej (18,5% wobec 28,4%), na skutek prawie dwukrotnie wyższej wartości wyjściowej importu od wyjściowej skali eksportu w roku 2005, bezwzględny przyrost importu przewyższył o 466 mln EUR przyrost eksportu. Przełożyło się to na dalsze pogłębienie deficytu wymiany do poziomu ponad 7 mld EUR.

W 2006 r. do znacznego pogłębienia deficytu doszło w handlu **wyrobami przemysłu lekkiego (sekcje XI i XII)**. Wzrost eksportu w obu sekcjach łącznie wyniósł w roku ubiegłym zaledwie 4,7%, natomiast importu 11,8%. W rezultacie doszło do dalszego spadku udziału wyrobów przemysłu lekkiego w obrotach handlu zagranicznego Polski z 4,7% do niespełna 4,0% w eksporcie oraz z 5,6% do 5,0% w imporcie.

Wykres 13. Struktura towarowa bilansu obrotów handlu zagranicznego Polski w 2006 r. na tle roku 2005 i 2001 (w mln EUR)

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

5. DOMINUJĄCE POZYCJE TOWAROWE W OBROTACH HANDLU ZAGRANICZNEGO POLSKI

Eksport

Lista 30 dominujących w polskim eksporcie pozycji towarowych (na poziomie czterocyfrowych kodów CN) od kilku lat nie uległa istotnym zmianom. W ubiegłym roku po raz kolejny pozycje te stanowią około 45% całkowitej wartości eksportu. Wśród nich na czołowych miejscach figurowały:

- Samochody oraz ich części i akcesoria (prawie 13,6% całkowitego eksportu),
- Metale nieszlachetne i wyroby z metali nieszlachetnych (ponad 13,1%),
- Maszyny i urządzenia elektryczne i elektroniczne (ponad 11,8%),
- Meble i ich części (ok. 6,2%),
- Paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji (ponad 4,5%),
- Silniki spalinowe (ok. 3,3%),
- Statki i łodzie (2,9 %).

Import

Podobnie jak po stronie eksportu lista 30 głównych pozycji importowych pozostawała względnie stabilna. Towary te stanowiły niemal 40% ogólnego importu, co oznacza, iż jest on bardziej zdywersyfikowany niż eksport. W 2006 r. na liście dominowały:

- Maszyny i urządzenia elektryczne i elektroniczne (11,5% ogólnego importu),
- Paliwa mineralne, oleje mineralne i produkty ich destylacji (ok. 10,4%),
- Wyroby z żelaza, żeliwa i aluminium (ok. 9,2%),
- Pojazdy samochodowe oraz ich części i akcesoria (ok. 8,7%),
- Produkty farmaceutyczne (ok. 2,9%).

Tabela 8. Towary dominujące w polskim eksporcie w 2006 r. w mln EUR

Lp.	CN	Nazwa towaru	2006			Dynamika (rok poprzedni = 100)			Udział w %	
			Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Eksport	Import	
		Ogółem	87.925,9	100.784,1	-12.858,2	123,1	124,2	100,0	100,0	
1.	8703	Pojazdy samochodowe i pozostałe pojazdy mechaniczne	5.631,1	3.226,2	2.404,9	130,8	133,2	6,4	3,2	
2.	8708	Części i akcesoria do pojazdów samochodowych	3.787,7	3.120,6	667,2	126,3	134,0	4,3	3,1	
3.	8408	Silniki spalinowe tłokowe z zapłonem samoczynnym	2.854,6	261,6	2.593,0	114,6	189,8	3,2	0,3	
4.	9401	Meble do siedzenia (inne niż te objęte pozycją 9402)	2.787,5	428,5	2.359,0	112,7	107,4	3,2	0,4	
5.	8528	Aparatura odbiorcza dla telewizji, nawet zawierająca odbiorniki radiowe	2.723,4	407,8	2.315,6	187,9	144,0	3,1	0,4	
6.	8544	Drut izolowany, kable i pozost. izolowane przewody elektryczne	2.092,0	783,6	1.308,4	133,1	133,3	2,4	0,8	
7.	8901	Linowce pasażerskie, łodzie wycieczkowe, promy, statki towarowe	2.035,4	1.201,2	834,2	101,6	99,8	2,3	1,2	
8.	9403	Meble objęte pozycjami 9401 i 9402 i ich części	1.931,9	340,5	1.591,4	108,8	121,5	2,2	0,3	
9.	7403	Miedź rafinowana i stopy miedzi, nieobrobione plastycznie	1.562,9	49,4	1.513,5	168,9	493,5	1,8	0,0	
10.	7308	Konstrukcje (z wył. bud. prefabr. obj. poz. 9406) i części konstrukcji	1.159,7	336,8	822,9	126,8	150,3	1,3	0,3	
11.	2710	Oleje ropy naftowej i z minerałów bitumicznych, nie surowe	1.133,7	2.086,2	-952,5	119,3	124,3	1,3	2,1	
12.	2701	Węgiel, brykiety, brykiety i podobne paliwa stałe	1.025,5	273,1	752,4	84,3	150,6	1,2	0,3	
13.	8704	Pojazdy samochodowe do transportu towarowego	949,2	790,2	159,0	113,2	115,6	1,1	0,8	
14.	4011	Opony pneumatyczne, nowe, gumowe	907,6	496,7	410,9	117,7	140,3	1,0	0,5	
15.	2704	Koks i półkoks, z węgla, węgla brunatnego lub torfu	902,7	15,0	887,7	102,3	72,3	1,0	0,0	
16.	7326	Pozostałe artykuły z żeliwa lub stali	791,2	714,8	76,4	130,6	114,8	0,9	0,7	
17.	8536	Aparatura elektr. do przelączania i zabezp. obwodów elektr.	595,3	715,2	-119,9	117,7	123,9	0,7	0,7	
18.	8409	Części do silników objętych pozycją 8407 lub 8408	582,0	1.329,9	-747,9	113,9	108,0	0,7	1,3	
19.	2716	Energia elektryczna	579,9	134,6	445,4	113,8	196,7	0,7	0,1	
20.	4818	Papier toalet., wata celuloz. lub wstęgi z wł. celuloz.	557,3	162,4	394,8	108,6	112,6	0,6	0,2	
21.	8516	Podgrzew. do wody, elektr.; aparatura do ogrzew. gleby i pomieszczeń	518,9	383,7	135,3	118,0	120,1	0,6	0,4	
22.	4016	Pozostałe artykuły z gumy, innej niż ebonit	518,9	334,1	184,8	143,4	114,4	0,6	0,3	
23.	8539	Żarówki lub lampy wyładowcze	518,4	267,1	251,3	115,8	120,6	0,6	0,3	
24.	8481	Krany, kurki, zawory i podobna armatura do rur, płaszczy kotłów	516,9	619,9	-103,0	108,2	115,1	0,6	0,6	
25.	3923	Artykuły do transportu lub pakowania towarów, z tworzyw sztucznych	508,0	404,1	103,9	128,7	111,0	0,6	0,4	
26.	7408	Drut miedziany	500,6	332,2	168,4	177,7	196,7	0,6	0,3	
27.	3926	Pozostałe artykuły z tworzyw sztucznych oraz art. z poz. mat.	499,7	788,2	-288,5	129,7	123,2	0,6	0,8	
28.	8431	Części do urządzeń objętych pozycjami od 8425 do 8430	485,5	252,4	233,0	123,4	149,5	0,6	0,3	
29.	4418	Wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa, z drewna	475,3	86,9	388,4	125,9	136,7	0,5	0,1	
30.	8504	Transformatory elektryczne, przekształtniki (np. prostowniki)	471,0	342,1	129,0	132,9	132,6	0,5	0,3	
		RAZEM 30 towarów	39.603,9	20.685,1	18.918,8	123,3	125,6	45,0	20,5	

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

Tabela 9. Towary dominujące w polskim imporcie w 2006 r. w mln EUR

Lp.	CN	Nazwa towaru	2006			Dynamika (rok poprzedni = 100)			Udział w %	
			Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Eksport	Import	
		Ogółem	87.925,9	100.784,1	-12.858,2	123,1	124,2	100,0	100,0	
1.	2709	Oleje ropy naftowej i oleje otrzymane z minerałów bitumicznych, surowe	91,8	6.814,9	-6.723,1	127,7	137,7	0,1	6,8	
2.	8703	Pojazdy samochodowe i pozostałe pojazdy mechaniczne	5.631,1	3.226,2	2.404,9	130,8	133,2	6,4	3,2	
3.	8708	Części i akcesoria do pojazdów samochodowych	3.787,7	3.120,6	667,2	126,3	134,0	4,3	3,1	
4.	2711	Gazy ziemne i pozostałe węglowodory gazowe	28,6	3.070,5	-3.041,9	216,2	137,3	0,0	3,0	
5.	3004	Leki złożone z produktów mieszanych lub niemieszanych	453,2	2.551,3	-2.098,1	125,8	119,1	0,5	2,5	
6.	8529	Części nadające się do aparatury objętej pozycjami od 8525 do 8528	465,8	2.196,0	-1.730,2	127,8	246,6	0,5	2,2	
7.	2710	Oleje ropy naftowej i z minerałów bitumicznych, nie surowe	1.133,7	2.086,2	-952,5	119,3	124,3	1,3	2,1	
8.	8471	Maszyny do automatycznego przetw. danych i urządz. do tych maszyn	144,5	1.622,1	-1.477,6	104,4	111,5	0,2	1,6	
9.	8409	Części do silników objętych pozycją 8407 lub 8408	582,0	1.329,9	-747,9	113,9	108,0	0,7	1,3	
10.	8525	Aparatura nadawcza do radiotelegrafii, radiografii, radiofonii lub telewizji	101,6	1.288,0	-1.186,4	129,1	120,5	0,1	1,3	
11.	8901	Linioence pasażerskie, łodzie wycieczkowe, promy, statki towarowe	2.035,4	1.201,2	834,2	101,6	99,8	2,3	1,2	
12.	8701	Ciagniki (inne niż ciągniki objęte pozycją 8709)	206,9	1.032,4	-825,5	219,0	140,2	0,2	1,0	
13.	7210	Wyroby walcowane płaskie z żeliwa lub ze stali niestopowej	93,5	898,7	-805,2	117,7	141,5	0,1	0,9	
14.	8479	Maszyny i urządzenia mech. przeznaczone do wykonywania funkcji spec.	283,5	826,5	-543,0	126,3	161,9	0,3	0,8	
15.	8542	Układy scalone i mikroasembly, elektroniczne	162,5	804,7	-642,2	94,5	121,4	0,2	0,8	
16.	8704	Pojazdy samochodowe do transportu towarowego	949,2	790,2	159,0	113,2	115,6	1,1	0,8	
17.	3926	Pozostałe artykuły z tworzyw sztucz. oraz artykuły z pozost. materiałów	499,7	788,2	-288,5	129,7	123,2	0,6	0,8	
18.	8544	Drut izolowany, kable i pozost. izolowane przewody elektryczne	2.092,0	783,6	1.308,4	133,1	133,3	2,4	0,8	
19.	7208	Wyroby walcowane płaskie z żeliwa lub ze stali niestopowej	273,4	772,6	-499,2	216,5	118,1	0,3	0,8	
20.	8517	Aparatura elektr. do przełączania i zabezp. obwodów elektr.	408,4	718,1	-309,7	125,1	119,3	0,5	0,7	
21.	8536	Aparatura elektr. do przełączania i zabezp. obwodów elektr.	595,3	715,2	-119,9	117,7	123,9	0,7	0,7	
22.	7326	Pozostałe artykuły z żeliwa lub stali	791,2	714,8	76,4	130,6	114,8	0,9	0,7	
23.	3901	Polimery etyleny, w formach podstawowych	226,9	642,2	-415,3	697,1	123,3	0,3	0,6	
24.	3920	Pozost. płyty, arkusze, folie, taśmy i pasy, z tworzyw sztucz. niekomórk.	197,0	632,0	-435,0	125,4	110,8	0,2	0,6	
25.	8481	Krany, kurki, zawory i podobna armatura do rur, płaszczy kotłów	516,9	619,9	-103,0	108,2	115,1	0,6	0,6	
26.	8414	Pompy powietrzne lub próżn., sprężarki i wentyl. powietrza lub in. gazów	236,5	604,1	-367,6	288,1	118,7	0,3	0,6	
27.	8473	Części i akcesoria (inne niż pokrowce, futerały i tym podobne)	114,0	600,7	-486,7	150,0	116,3	0,1	0,6	
28.	8302	Oprawy, okucia do mebli, drzwi, schodów, okien, żaluzji, nawiwozi pojazd.	362,7	552,3	-189,6	125,3	122,4	0,4	0,5	
29.	7601	Aluminiowy nieobrobiony plastyczny	165,1	546,3	-381,2	136,3	162,0	0,2	0,5	
30.	8413	Pompy do cieczy, nawet wyposażone w urządzenia pomiarowe	120,7	539,3	-418,6	106,9	77,2	0,1	0,5	
		RAZEM 30 towarów	22.751,1	42.088,7	-19.337,6	125,8	128,9	25,9	41,8	

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

6. KIERUNKI PRZEZNACZENIA IMPORTU

Na podstawie danych GUS o wykonaniu obrotów handlu zagranicznego według bazowych kategorii ekonomicznych (BEC), ocenia się, że struktura rozdysponowania importu w ubiegłym roku, podobnie jak w roku 2005 uległa dość istotnym zmianom. Udział towarów inwestycyjnych obniżył się z 19% w 2004 r. do 17,5% w roku 2005 i 16,2% w roku ubiegłym. Natomiast udział towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie zwiększył się odpowiednio z 62% do prawie 64% i 65,5%. Z kolei udział strumienia towarów konsumpcyjnych w ogólnym imporcie uległ obniżeniu (z 19% w 2004 r. do 18,6% w roku 2005 i 18,3% w roku 2006).

O zmniejszeniu udziału strumienia dóbr inwestycyjnych w imporcie zdecydowała niższa dynamika importu przemysłowych środków transportu (wzrost o 11,6%) oraz dóbr inwestycyjnych (o 16,7%) względem dynamiki importu ogółem (wzrost o 24,2%). Natomiast **zwiększenie skali i udziału importu zaopatrzeniowego** było już drugi rok z rzędu w głównej mierze następstwem wyjątkowo dynamicznego wzrostu importu produktów mineralnych, głównie ropy naftowej i gazu ziemnego. Jak to już zasygnalizowano wcześniej, o tak znacznym wzroście wartości importu tych surowców zdecydował dalszy znaczący wzrost ich cen w ub.r.

Tabela 10. Wpływ zmian cen ropy naftowej na zmianę wartości importu w latach 2003-2006

	j.m.	2002	2003	2004	2005	2006*
Dynamika importu w t	rok 2002=100	100,0	97,8	100,5	104,3	115,2
Dynamika importu w EUR	rok 2002=100	100,0	99,4	120,6	177,0	237,7
Średni roczny poziom cen ropy naftowej w polskim imporcie	EUR/t	183,195	186,1	219,7	310,7	378,0
Wzrost wartości importu z tyt. wzrostu cen; w stos. do roku poprzedniego	w mln EUR	-	58,3	689,8	1.941,3	1.585,4
Wzrost wartości importu z tyt. wzrostu cen; w stos. do 2002 r.	w mln EUR	-	58,3	749,7	2.719,4	4.587,2

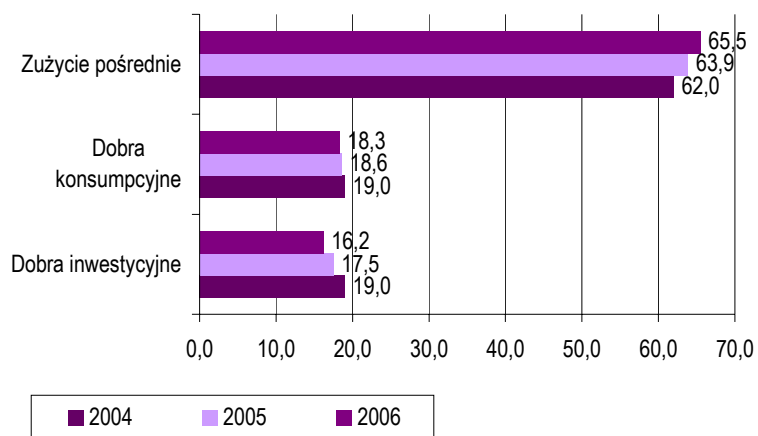
* - szacunek DAP MG

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę wzrost BIZ (11,6 mld EUR w 2006 r. wobec 7,7 mld EUR w 2005 r.), spadek udziału w ogólnym imporcie dóbr inwestycyjnych może świadczyć, iż coraz większa część maszyn i urządzeń przeznaczonych na inwestycje pochodzi z rynku krajowego. Potwierdzeniem tej tezy może być fakt coraz większego udziału grupy wyrobów elektromaszynowych w polskim eksporcie.

Obniżka udziału strumienia towarów konsumpcyjnych w łącznym imporcie była rezultatem niższego tempa wzrostu importu dóbr, zarówno trwałego jak i nietrwałego użytku. Spadek udziału dóbr konsumpcyjnych, przy odnotowanym w 2006 r. wzroście popytu wewnętrznego może być potwierdzeniem tezy o rosnącej nowoczesności i atrakcyjności oferty polskich producentów (w tym także zagranicznych inwestorów) przeznaczonej na rynek wewnętrzny i zewnętrzny.

Wykres 14. Zmiany struktury rozdysponowania importu

Źródło: DAP MG na podstawie danych GUS

7. UWARUNKOWANIA WYMIANY HANDLOWEJ W 2006 R.

7.1. Główne tendencje w gospodarce światowej

W ubiegłym roku gospodarka światowa rozwijała się w szybkim tempie. Wprawdzie Stany Zjednoczone po kilku latach silnego wzrostu opartego na boomie na rynku nieruchomości doświadczają ostatnio niewielkiego spowolnienia, to jednak ożywienie w innych regionach, w szczególności w Azji, jest ciągle wyraźne.

W 2006 r. w **gospodarce globalnej** utrzymały się podstawowe tendencje makroekonomiczne obserwowane w latach poprzednich. Po osiągnięciu wysokiego przyrostu produktu globalnego w 2004 r. (o 5,3%) oraz niewielkim spowolnieniu w roku następnym (do 4,9%), w 2006 r. gospodarka światowa rozwijała się w tempie ok. 5,4%.

Wzrosty notowań na światowych giełdach będące następstwem majowych korekt wskazują na solidną pozycję finansową przedsiębiorstw. Znajduje to potwierdzenie także w spadku cen surowców energetycznych, po silnych wzrostach spowodowanych napięciami na Bliskim Wschodzie.

W Unii Europejskiej, po okresie powolnej poprawy koniunktury w latach 2003-2005, z rocznym wzrostem PKB rzędu 1,3% w strefie euro i 1,7% w całej Wspólnocie, z początkiem 2006 r. wzrost gospodarczy przyspieszył. W 2006 r. roczny przyrost PKB w strefie euro wyniósł 2,7%, natomiast w całej Unii Europejskiej 3,0%.

Wzrost gospodarczy w strefie euro w roku ubiegłym napędzany był głównie przez popyt wewnętrzny oraz w mniejszym stopniu przez eksport netto. Popyt wewnętrzny stymulowany był głównie przez szybko rosnące wydatki inwestycyjne. Rosnącej dynamice nakładów brutto na środki trwałe od dwóch lat towarzyszy poprawa zyskowności przedsiębiorstw następująca wraz z umiarkowanym wzrostem kosztów pracy i wysokim wzrostem wydajności. Wzmocnienie konsumpcji prywatnej w strefie euro wynika w dużej mierze z polepszenia się sytuacji na rynku pracy.

Szacuje się, że udział eksportu netto w tworzeniu PKB w strefie euro i w całej Unii Europejskiej był w roku ubiegłym dodatni. W 2006 r. eksport i import krajów strefy euro wzrosły w stosunku do roku poprzedniego odpowiednio o 8,2% i 7,9%. W nadchodzącym okresie przewiduje się zmniejszenie dynamiki eksportu ze strefy euro, szczególnie ze względu na stopniową aprecjację EUR wobec głównych walut (USD i JPY), co wpływa na obniżenie konkurencyjności cenowej eksporterów unijnych.

W Niemczech, u głównego partnera handlowego Polski, po krótkotrwałym okresie spowolnienia gospodarczego w 2005 r. (wzrost PKB o 0,9%) rok ubiegły przyniósł wyraźne ożywienie tempa wzrostu PKB do 2,8%. Podobnie jak w latach poprzednich dominującą siłą napędową wzrostu gospodarczego Niemiec pozostał eksport, choć w 2006 r. wzrosła rola popytu wewnętrznego, co częściowo wynikało ze zwiększonych zakupów będących próbą uniknięcia dodatkowych kosztów związanych z wprowadzeniem od 1 stycznia 2007 r. podwyższonej stawki VAT (z 16% do 19%). Przyczyniło się to do ożywienia popytu krajowego z 0,0% w 2004 r. i 0,5% w 2005 r. do 1,8% w roku ubiegłym.

Ocenia się, iż od połowy 2006 r. dynamika PKB **Stanów Zjednoczonych** pozostawała poniżej swej wielkości potencjalnej. Między innymi dzięki niższym cenom ropy naftowej tempo wzrostu popytu krajowego w całym 2006 r. utrzymało się na poziomie zbliżonym do notowanego rok wcześniej (3,1% wobec 3,3% w 2005 r.). Jednak efekt słabnących inwestycji mieszkaniowych był silniejszy i w konsekwencji doszło do osłabienia tempa wzrostu PKB o ponad 1 pkt proc. względem wielkości potencjalnej. Eksport wyraźnie przewyższał import, co przełożyło się na dodatni wpływ eksportu netto na przyrost produktu krajowego brutto USA, który w 2006 r. osiągnął 3,3%.

Gospodarka Japonii napędzana głównie przez popyt krajowy w pierwszej połowie 2006 r. rozwijała się stosunkowo dynamicznie. Konsumpcja wspierana była przez rosnące zaufanie konsumentów i lepsze perspektywy na rynku pracy, podczas gdy wysokie zyski przedsiębiorstw i pozytywny zwrot na rynku kredytowym uwolniły wzrost inwestycji. To sprawia, że PKB Japonii w 2006 r. wzrósł o ok. 2,2%.

Gospodarki pozostałych krajów Azji rozwijały się w 2006 r. w tempie 8,4%. Również **Chiny** utrzymały wysoki wzrost gospodarczy. Szacuje się, iż w roku ubiegłym PKB tego kraju zwiększył się o 10,7%. Głównymi czynnikami stojącymi za tym wyższym od oczekiwań wzrostem są eksport netto towarów oraz ponowne przyspieszenie wydatków inwestycyjnych. Wzrost gospodarczy Chin uległ nieznacznemu spowolnieniu pod koniec roku, co było rezultatem zaostrzenia polityki monetarnej oraz działań mających na celu przyhamowanie inwestycji. Nadwyżka handlowa i nadwyżka bilansu płatniczego Chin będą nadal umiarkowanie rosły i ustabilizują się w nadchodzących latach na poziomie powyżej 7,5% PKB.

Kraje WNP pozostaną drugim po Azji najszybciej rozwijającym się regionem świata. Ocenia się, że PKB tych krajów w roku ubiegłym zwiększył się o 7,7%. Wzrost gospodarczy **Rosji** okazał się w roku ubiegłym nadal relatywnie wysoki (ok. 6,7%) głównie dzięki wysokim cenom surowców energetycznych i silnemu wzrostowi popytu krajowego. Pozostałe kraje WNP w 2006 r. rozwijały się w tempie około 9,7%.

W roku ubiegłym zanotowano ożywienie tempa wzrostu handlu światowego. Po jego spowolnieniu z 10,6% w 2004 r. do 7,4% w 2005 r., w roku 2006 nastąpił wzrost o 9,2%. Na tempo wzrostu wolumenu handlu światowego wpływają z jednej strony między innymi rosnące stopy procentowe i rosnąca presja inflacyjna w krajach importujących ropę naftową, a z drugiej - zwiększony popyt importowy krajów produkujących ropę, dający impuls do zwiększenia eksportu krajów uprzemysłowionych.

Tabela 11. Wzrost gospodarczy na świecie w latach 2003-2005 i prognoza do 2008 r.

	2003	2004	2005	2006	2007*	2008*
	Wzrost PKB w %					
UE-25	1,3	2,4	1,8	3,0	2,8	2,6
Stany Zjednoczone	2,5	3,9	3,2	3,3	2,2	2,8
Japonia	1,4	2,7	1,9	2,2	2,3	1,9
Azja (bez Japonii)	8,0	8,4	8,4	8,4	8,0	8,0
w tym Chiny	10,0	10,1	10,4	10,7	10,0	9,5
WNP	7,9	8,4	6,6	7,7	7,0	6,4
w tym Rosja	7,3	7,2	6,4	6,7	6,4	5,9
Bliski Wschód i Afryka Północna	3,3	5,6	6,9	5,5	5,4	5,2
Ameryka Południowa i Środkowa	2,0	5,5	4,3	4,7	4,0	3,7
Afryka Subsaharyjska	4,2	6,0	6,0	5,7	6,8	6,1
Świat ogółem	4,0	5,3	4,9	5,4	4,9	4,9
	Wzrost obrotów towarowych handlu zagranicznego w %					
Wolumen światowych obrotów towarów i usług	5,4	10,6	7,4	9,2	7,0	7,4
Wolumen światowego eksportu towarów	6,0	10,5	7,0	9,7	7,1	7,4
Wolumen światowego importu towarów	6,7	11,4	7,9	9,3	7,4	7,9
Wolumen światowego eksportu towarów i usług	5,2	10,4	7,2	9,1	7,1	7,2
Wolumen światowego importu towarów i usług	5,6	10,9	7,7	9,4	6,9	7,7

* - prognoza

Źródło: DAP MG na podstawie danych Komisji Europejskiej, MFW i OECD

7.2. Pozakoniunkturalne czynniki wpływające na poziom i dynamikę obrotów

Inwestycje zagraniczne

Rola bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) w kształtowaniu handlu zagranicznego Polski systematycznie rośnie, szczególnie w wymianie z krajami Unii Europejskiej. Dynamika bezpośrednich inwestycji zagranicznych w sposób istotny determinuje strumienie zarówno eksportu, jak i importu. BIZ ukierunkowane na rynek wewnętrzny oddziałują na pogarszanie się salda w bilansie handlowym, natomiast te dokonywane z myślą o rynkach zagranicznych w średnim i długim okresie sprawiają, że efekty eksportowe przewyższają wzrost importu.

W Polsce przewagę inwestycji proeksportowych obserwuje się od 2001 r. i od tego czasu szybko rośnie rola bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kreowaniu dynamiki wolumenu eksportu. Z jednej strony zmniejsza to zależność eksportu od popytu zewnętrznego i kursu złotego, z drugiej strony stymuluje wzrost PKB w długim okresie.

Szacuje się, że w przypadku Polski już po 6 kwartałach od dokonania inwestycji występuje maksymalny efekt eksportowy. W tym czasie efektem napływu BIZ o wartości 1 mld EUR jest wzrost eksportu o ponad 0,5 mld EUR. Ocenia się, iż inwestycja o tej wartości przyniesie w długim okresie wzrost eksportu łącznie o 3,3 mld EUR.

Jednocześnie napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych pociąga za sobą dodatkowy import. Zainwestowanie przez zagranicznego przedsiębiorcę 1 mld EUR stwarza impuls do dodatkowego wzrostu importu związanego z tą inwestycją o ok. 300 mln EUR już po pięciu kwartałach od decyzji o inwestycji. W kolejnych kwartałach impuls ten maleje do zera. Skumulowana wartość importu związanego z napływem 1 mld EUR w postaci BIZ wynosi prawie 2,5 mld EUR.

Oznacza to, że skumulowany długookresowy efekt netto, czyli różnica między eksportem spowodowanym przez daną inwestycję, a importem niezbędnym do jej funkcjonowania, wynosi w przypadku Polski ok. 0,8 mld EUR od każdego zainwestowanego 1 mld EUR.

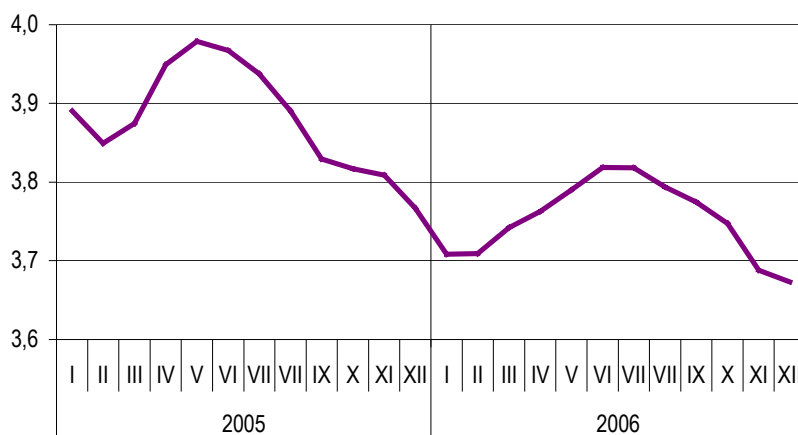
Według danych szacunkowych NBP w 2006 r. odnotowano napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych o wartości prawie 11,6 mld EUR, wobec ok. 7,7 mld EUR w 2005 r. oraz 10,2 mld EUR dwa lata temu. W związku z napływem BIZ w samym 2006 r. można liczyć na poprawę bilansu obrotów towarowych łącznie o blisko 9,4 mld w ciągu najbliższych pięciu, sześciu lat.

Uwarunkowania cenowo-kursowe

W 2006 r. średni nominalny kurs EUR wobec złotego wyniósł 3,8951 PLN i w stosunku do roku poprzedniego uległ osłabieniu o 3,2%. W tym samym czasie osłabieniu o 4,1% uległ również średni nominalny kurs USD - z 3,2348 PLN w 2005 r. do 3,1025 PLN w roku ubiegłym.

Ze względu na strukturę walutową polskich obrotów handlowych, gdzie około 2/3 obrotów rozliczanych jest w EUR, a około 15% w USD, szacuje się, że **w 2006 r. średnioważone nominalne umocnienie złotego w stosunku do dwóch podstawowych walut wyniosło ok. 3,5%**. Ponieważ w roku ubiegłym średnioroczna inflacja w pozostałych państwach UE-25, czyli na rynku dominującym w polskim handlu zagranicznym, wynosiła 2,2%, a w Polsce zaledwie 1,0%, można ocenić, że w ubiegłym roku **złoty umocnił się realnie w stosunku do dwóch podstawowych walut o około 2,3%**.

Wykres 15. Średnioważony nominalny kurs EUR i USD w stosunku do PLN w latach 2005-2006 (ruchoma średnia 3-miesięczna)

Źródło: DAP MG na podstawie danych NBP

Wzrost zapotrzebowania m.in. na ropę naftową i gaz ziemny w związku z utrzymującą się koniunkturą na rynkach globalnych skutkowało dalszym, choć już nie tak dynamicznym jak w roku 2005, wzrostem cen surowców energetycznych. W 2006 r. średnia roczna cena tony ropy naftowej w polskim imporcie osiągnęła 378,0 EUR i okazała się wyższa o 21,7% od notowanej rok wcześniej. Ocenia się, że w 2006 r. wzrost cen samej ropy spowodował wzrost wartości importu do Polski o ponad 1,6 mld EUR.

Tabela 12. Nominalny kurs EUR i USD w PLN w latach 2005-2006

	2005		2006		Zmiana 2006/2005	
	EUR	USD	EUR	USD	EUR	USD
I kwartał	4,0289	3,0709	3,8310	3,1857	95,1	103,7
II kwartał	4,1313	3,2776	3,9433	3,1395	95,4	95,8
III kwartał	4,0223	3,2938	3,9562	3,1033	98,4	94,2
IV kwartał	3,9180	3,2930	3,8485	2,9841	98,2	90,6
Rok	4,0254	3,2348	3,8951	3,1025	96,8	95,9

Źródło: DAP MG na podstawie danych NBP

Popyt wewnętrzny

Po przejściowym osłabieniu wzrostu popytu krajowego z 6,0% w 2004 r. do 2,4% w roku 2005, w roku ubiegłym zanotowano ponowne ożywienie popytu (wzrost o 5,8%). Należy podkreślić, iż w warunkach zwiększonego popytu wewnętrznego, który nie tworzy dla eksporterów dodatkowych bodźców do poszukiwania rynków zbytu za granicą, eksport w roku ubiegłym rozwijał się jeszcze szybciej niż w roku 2005. Ożywienie popytu krajowego miało swoje przełożenie w zwiększeniu dynamiki importu, która po raz pierwszy w tej dekadzie przewyższyła dynamikę eksportu.

8. PROJEKCJA OBROTÓW TOWAROWYCH NA ROK 2007

W przypadku Polski w procesie kształtowania strumieni handlu zagranicznego od początku dekady obserwuje się wyraźny spadek bezpośredniej zależności polskiego eksportu od popytu zewnętrznego. Obecnie blisko 50% wzrostu eksportu wyjaśniane jest przez sytuację na rynkach zagranicznych. W tym samym czasie, ze względu na wzrost zaangażowania kapitału zagranicznego w projekty nakierowane głównie na sprzedaż za granicę, rola BIZ w wyjaśnianiu eksportu zwiększyła się z 4,0% do ok. 25,0%. Potwierdza to fakt zmniejszenia wagi oddziaływania kursu złotego (aż o 15,0 pkt. proc. do ok. 23,0%). Przedsiębiorstwa międzynarodowe dokonują rozliczeń w ramach grupy kapitałowej, zatem zmiany kursu regulują zmianą cen importu lub zmianą wielkości wkładu importowego.

Rosnącej roli BIZ jako czynnika determinującego wzrost eksportu towarzyszy zwiększenie znaczenia inwestycji zagranicznych w wyjaśnianiu importu. Duża waga czynnika inwestycyjnego w połowie lat 90. wynikała z inwestycji w przemysł spożywczy oraz motoryzacyjny, których produkcja przeznaczana była prawie wyłącznie na rynek wewnętrzny. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne wyjaśniają obecnie ponad 20% importu. Popyt krajowy w dalszym ciągu pozostaje największą siłą stymulującą import (wyjaśnienie importu w ponad 60,0%). Jednocześnie w ostatnich latach, podobnie jak w eksporcie, zmalała rola kursu walutowego (do poniżej 20,0%).

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, a szczególnie utrzymującą się dobrą koniunkturę na rynkach światowych, w tym w Niemczech, oraz niesłabnący od kilku lat napływ do Polski bezpośrednich inwestycji zagranicznych, przewiduje się, że w 2007 r.:

- **wzrost wolumenu eksportu wyniesie 13,0%,**
- **wzrost wolumenu importu osiągnie 15,5%.**

Szacuje się, że utrzymująca się dobra koniunktura u głównych partnerów handlowych Polski sprawi, że ceny w eksporcie w 2007 r. wzrosną o ok. 4,0%. Przyjmuje się także, że nastąpi pewna stabilizacja cen surowców energetycznych na ich obecnym wysokim poziomie, toteż zakłada się, że ceny w imporcie wzrosną wolniej niż w eksporcie, tj. o ok. 3,5%. Po uwzględnieniu powyższych uwarunkowań oraz założeniu względnej stabilności kursu walutowego szacuje się, że obroty handlowe w 2007 r. w ujęciu rzeczowym będą kształtowały się następująco:

- **wzrost wartości eksportu o 15,0% do poziomu ok. 101,1 mld EUR,**
- **wzrost wartości importu o 17,0% do poziomu ok. 117,9 mld EUR,**
- **wzrost deficytu do poziomu –16,8 mld EUR.**

9. POLITYKA HANDLOWA WOBEC KRAJÓW TRZECICH

9.1. Negocjacje w ramach Światowej Organizacji Handlu (DDA WTO)

Od zakończenia Konferencji Ministerialnej w Hong-Kongu w grudniu 2005 r. kontynuowane były intensywne rozmowy w głównych obszarach negocjacyjnych. Głównym ich zadaniem było wypracowanie szczegółowych zasad negocjacji (*modalities*) w kluczowych tematach, tj. w zakresie rolnictwa, towarów przemysłowych (NAMA) i usług, ale także ułatwień w handlu i regułach WTO. Przyspieszenie negocjacji oznaczałoby dla UE, w tym Polski, realną poprawę dostępu do rynku krajów trzecich w szczególności w zakresie towarów przemysłowych¹. Jednak brak porozumienia w dwóch pierwszych obszarach i przełożone terminy uzgodnienia *modalities* spowodowały znaczne spowolnienie prac w pozostałych tematach negocjacyjnych, w których zarys możliwego porozumienia był coraz bardziej wyraźny. W związku z trwającym impasem w negocjacjach DDA WTO, będącym następstwem braku porozumienia wśród głównych negocjatorów tej Rundy - USA, UE, Brazylii i Indii - odnośnie do zakresu ustępstw, szczególnie w kwestiach rolnych - 24 lipca 2006 r. podjęta została decyzja o ich zawieszeniu.

Kolejnym krokiem zmierzającym do odwieszenia negocjacji była inicjatywa rozpoczęcia przez kraje członkowskie od grudnia 2006 r. tzw. miękkich negocjacji (*soft negotiations*), jako rozwiązania pośredniego pomiędzy prowadzonymi dyskretnymi rozmowami dyplomatycznymi a pełnymi negocjacjami. Według tej koncepcji, przewodniczący grup negocjacyjnych dostaliby „zielone światło” do rozpoczęcia prac i poszukiwania koniecznych kompromisów negocjacyjnych w zakresie kwestii technicznych objętych mandatem grup. Jednak pomimo nawet intensywnych działań Komisji Europejskiej, nie udało się wypracować wspólnego Porozumienia w ramach DDA WTO w tzw. grupie G 4 (USA, UE, Brazylia, Indie), a ciężar negocjacji DDA WTO został przeniesiony do Genewy na forum multilateralne.

9.2. Liberalizacja wymiany usługowej

W 2006 r. kontynuowano negocjacje mające na celu liberalizację handlu usługami między członkami WTO. W tym kontekście za sektory priorytetowe z punktu widzenia interesów Polski uznaje się: usługi budowlane, transport morski, usługi komputerowe. Zrewidowane oferty usługowe członków WTO, zgodnie z Deklaracją Ministerialną z Hongkongu 2005 r., powinny być zostać złożone do 31 lipca 2006 r. Jednak w związku z zawieszeniem Rundy, Komisja Europejska wstrzymała prace. Ostatnia wersja projektu oferty została przekazana państwom członkowskim do konsultacji we wrześniu 2006 r. Będzie ona punktem wyjścia do dalszych prac po formalnym wznowieniu negocjacji WTO DDA.

¹ taki wniosek płynie z analizy poszczególnych wariantów negocjacyjnych w negocjacjach liberalizacji rynku towarów przemysłowych opracowanej z inicjatywy MG w 2006 r.

Równolegle, do czasu zawieszenia Rundy, kontynuowane były negocjacje wielostronne na forum WTO w ramach specjalnej sesji Rady Handlu Usługami i jej ciał pomocniczych (regulacje krajowe, środki ochronne, subsydia, zamówienia publiczne w usługach).

Niezależnie od zawieszenia Rundy na forum WTO rozpoczął się drugi przegląd Załącznika do GATS ws. usług transportu lotniczego. W pracach z Komisją Europejską Polska wskazała m.in. na niemożność na obecnym etapie liberalizacji przez Polskę sektora usług eksploatacji portów lotniczych.

W 2006 r. trwały również prace nad liberalizacją handlu usługami w wymiarze dwustronnym/regionalnym UE – kraje trzecie (pozaunijne) w ramach strefy wolnego handlu, m.in. EUROMED, UE-GCC. Kontynuowano również prace w ramach przeglądu strefy wolnego handlu w usługach UE-Meksyk.

Polska aktywnie współpracowała z Komisją Europejską w przygotowaniu kompensacyjnej oferty usługowej UE dla członków WTO w związku z konsolidacją zobowiązań państw członkowskich UE dokonaną w 2004 r. Obecnie, po zakończeniu procedur na forum WTO, trwają wewnętrzne prace nad wejściem w życie oferty, która zastąpi dotychczas obowiązujące zobowiązania państw członkowskich UE.

9.3. Proces przystępowania nowych członków do WTO, w tym w szczególności Rosji, Ukrainy i Kazachstanu

Rok 2006 był kolejnym rokiem negocjacji akcesyjnych nowych krajów do WTO. Z punktu widzenia polskich interesów gospodarczych szczególnie istotny był przebieg procesów akcesyjnych Rosji, Ukrainy i Kazachstanu. Na uwagę zasługiwały zwłaszcza rozmowy akcesyjne dwóch pierwszych państw – zarówno ze względu na kluczowe położenie geograficzne obu partnerów, jak i stopień wymiany handlowej z Polską.

W przypadku Rosji strona polska szczególnie akcentowała tak istotne problemy, jak:

- 1) kwestie dyskryminacyjnego stosowania stawek opłat za tranzyt kolejną,
- 2) przeloty nad Syberią,
- 3) zapewnienie zgodności z zasadami WTO stosowanych przez Rosję środków ochronnych oraz konieczność wyeliminowania barier pozataryfowych w handlu (w tym kontekście akcentowano na forum unijnym sprawę utrzymywanego przez Rosję zakazu importu z Polski szeregu towarów rolnych, głównie mięsa i wyrobów z mięsa, a także roślin i wyrobów roślinnych).

W przypadku wszystkich trzech krajów: Rosji, Ukrainy i Kazachstanu, a także pozostałych krajów biorących udział w procesie akcesji – ze szczególnym uwzględnieniem pozostałych krajów postradzieckich (w tym Azerbejdżanu, Tadżykistanu, Uzbekistanu) – przedstawiciele Polski aktywnie wspierali Komisję Europejską w promowaniu problematyki ułatwień w handlu, która jest nowym obszarem negocjacyjnym w ramach DDA WTO.

W przypadku omawiania kwestii sekwencji czasowej przystąpienia Ukrainy i Rosji do WTO strona polska prezentowała stanowisko, iż ewentualne wcześniejsze przystąpienie do WTO Ukrainy niż Rosji, wynikające ze spełnienia wszystkich warunków członkostwa, nie jest dla Polski kwestią problematyczną, a jedynie dowodem należytego wypełnienia wymogów akcesyjnych. Mając na względzie fakt znacznego opóźnienia Rosji w rozmowach akcesyjnych i wyraźne usztywnienie stanowiska Rosji w tych negocjacjach, ewentualne łączenie w czasie momentu przystąpienia Rosji i Ukrainy do WTO byłoby niewskazane i szkodliwe dla partnera ukraińskiego.

9.4. Umowy handlowe

W 2006 r. trwały prace nad rozpoczęciem negocjacji w sprawie zawarcia kilku nowych umów handlowych.

- Podczas Szczytu UE-**Chiny** we wrześniu 2006 r. uzgodniono zawarcie nowej, ramowej Umowy o Partnerstwie i Współpracy (PCA). Komisja Europejska w październiku 2006 r. opublikowała Komunikat wskazujący priorytety, które powinny zostać uwzględnione w przyszłej PCA. Po przyjęciu mandatu negocjacyjnego na początku 2007 r., rozpoczęły się negocjacje ze strona chińską.
- W grudniu 2006 r. Komisja Europejska przedstawiła mandaty negocjacyjne do nowych umów handlowych z **ASEAN** (10 krajów południowo-wschodniej Azji: Brunei Darussalam, Kambodża, Indonezja, Laos, Maleszja, Birma/Myanmar, Filipiny, Singapur, Tajlandia oraz Wietnam), Korea Południową i Indiami. Porozumienia te mają dążyć do jak najgłębszej liberalizacji handlu, usług oraz inwestycji. Przyjęte zostały mandaty negocjacyjne, co umożliwiło rozpoczęcie negocjacji na początku roku 2007. Najważniejsze z punktu widzenia Polski będzie podpisanie umów z tymi krajami Azji, których rynki rosną dynamicznie. Podczas wewnętrznych prac nad kształtem mandatów główne kontrowersje dotyczyły otwarcia rynku samochodowego UE i Korei, w szczególności usunięcia barier pozataryfowych na rynku koreańskim, oraz kwestii pozahandlowych w klauzulach politycznych (warunki pracy, ochrona środowiska, itd.). Podczas negocjacji wewnętrznych Polska ściśle współpracowała z pozostałymi państwami członkowskimi UE, co pozwoliło nam na aktywne oddziaływanie na kształt mandatów.
- W 2007 r. rozpoczęły się także negocjacje Umów o Wzmocnieniu Handlu i Inwestycji z krajami **Wspólnoty Andyjskiej** (Boliwia, Kolumbia, Ekwador i Peru), a także negocjacje z **Indiami i Ameryką Środkową** (Kostaryka, Salwador, Gwatemala, Honduras, Panama i Nikaragua).
- W negocjacjach z **Mercosur** - blokiem handlowym czterech krajów (Argentyna, Brazylia, Paragwaj, Urugwaj) - celem jest zawarcie umowy o strefie wolnego handlu. W 2006 negocjacje prowadzone z krajami Mercosur nie przyniosły wyraźnego postępu. Negocjacje te powinny się zakończyć do roku 2010. Potencjalnie są to ważne dla Polski rynki eksportowe o wzrastającej konsumpcji krajowej. Jednym z zasadniczych celów do osiągnięcia jest tu zapewnienie uwzględnienia przez Komisję Europejską w tych negocjacjach naszych interesów gospodarczych w trakcie negocjacji (np. ochrona rynku drobiu, zbóż, etanolu, tytoniu) z uwagi na fakt, iż Mercosur to ekspansywny eksporter rolny w wielu produktach konkurencyjnych dla polskiego rolnictwa. Polska złożyła szereg szczegółowych uwag do Komisji Europejskiej w tym zakresie.

- W negocjacjach z **GCC (kraje Zatoki Perskiej)** koncentrowano się głównie na określeniu możliwego do akceptacji zakresu ustaleń (tzw. *landing zones*). W związku z faktem, iż nastąpiło zagrożenie załamania się rozmów negocjacyjnych GCC-UE, Komisja Europejska zaproponowała na jesieni 2006 r. kolejne ułatwienia derogacyjne liberalizujące reguły pochodzenia towarów w takich wrażliwych dla Polski sektorach, jak: tekstylia, cukier, produkty rolne, a także nawozy sztuczne. W reakcji na te propozycje Polska przekazała swe uwagi - w konsultacjach z przemysłem – w których wskazała, jaką modyfikację reguł pochodzenia towarów może zaakceptować, a w odniesieniu do jakich produktów jest to niemożliwe. Ponadto Polska przekazała postulaty w usługach finansowych i turystycznych. W negocjacjach z GCC, duże kontrowersje wzbudza kwestia reguł pochodzenia towarów. Polska aktywnie działa na rzecz ochrony swoich wrażliwych sektorów. Zastrzegła także brak możliwości wyrażenia zgody na propozycje dotyczące liberalizacji reguł pochodzenia w odniesieniu do: cukru, oleju roślinnego, tekstyliów i odzieży oraz nawozów. Do tej pory Komisja Europejska nie przedstawiła ostatecznego tekstu propozycji umowy, jednak zapewniła, że uwzględni zastrzeżenia zgłaszane przez państwa członkowskie, w tym Polskę.

- Podczas V Konferencji Ministrów ds. Handlu **EUROMED** 24 marca 2006 r. w Marakeszu (Maroko) oficjalnie rozpoczęto negocjacje UE – kraje EUROMED (Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Maroko, Autonomia Palestyńska i Tunezja), których celem jest ustanowienie śródziemnomorskiej strefy wolnego handlu w obszarze usług i zakładania przedsiębiorstw. Liberalizacja przyczyni się do wzrostu handlu między UE i partnerami śródziemnomorskimi i w rezultacie do zmniejszenia przepaści ekonomicznej między północą a południem, a także do wewnętrznej integracji gospodarczej partnerów śródziemnomorskich.

- Postanowienie o zawarciu Umów o Partnerstwie Gospodarczym (Economic Partnership Agreements – **EPAs**) między Wspólnotą Europejską a krajami AKP² zostało zapisane w Art.37 Umowy o Partnerstwie WE-AKP (tzw. Umowa z Kotonu). Formalnie negocjacje w sprawie zawarcia EPA Komisja Europejska rozpoczęła we wrześniu 2002 r., a ich zakończenie przewidziano na koniec 2007 r. Z sześciu regionów, które rozpoczęły negocjacje z UE najbardziej zainteresowanym rzeczywistym partnerstwem jest region Karaibów – Cariforum, z którym negocjacje są szczególnie zaawansowane. W marcu 2007 r. doszło do wymiany ofert. Negocjacje dotyczą głównie oferty usługowej. Rozmowy prowadzone z pozostałymi regionami AKP są na różnych etapach negocjacji. W negocjacjach pojawiają się jednak pewne trudności, w związku z czym planowane ich zakończenie do końca 2007 r. może być niemożliwe do spełnienia. Państwa AKP uzależniają zgodę na podpisanie EPAs od uzyskania od strony unijnej gwarancji finansowych, obawiając się, że EPAs nie będą dla nich tak korzystne jak dotychczasowe przywileje, gwarantowane przez umowę z Kotonu. W negocjacjach z regionem SADC dla Polski szczególnie istotne jest zagwarantowanie przez KE oddzielnego reżimu handlowego dla RPA i reszty członków SADC. Wyższy poziom rozwoju RPA w porównaniu z sąsiadami, członkami SADC, uzasadnia wprowadzenie innego systemu dostępu do rynku UE.

² EPAs są negocjowane z 6 grupami krajów AKP: 1) Afryka Zachodnia; 2) Afryka Centralna; 3) Afryka Wschodnia i Południowa; 4) Południowo Afrykańska Wspólnota Rozwojowa (SADC); 5) Karaiby i 6) Pacyfik.

9.5. Modyfikacja ochrony celnej

Modyfikacja unijnej ochrony celnej w zakresie ustanowienia unijnych autonomicznych zawiesznień poboru cła i unijnych kontyngentów taryfowych ma na celu obniżenie obciążeń celnych w stosunku do importu towarów, które nie są produkowane w UE, w tym w Polsce, lub są produkowane w niewystarczających ilościach. Towary te są z reguły wykorzystywane do dalszego przerobu przez przemysł unijny, w tym polski, do produkcji wyrobów gotowych oferowanych następnie na rynkach unijnych i pozaunijnych. Celem tego działania jest podniesienie konkurencyjności produkcji. Umożliwienie przedsiębiorcom ponoszenia mniejszych kosztów dostaw w określonym czasie pozwala na stymulowanie ogólnej aktywności gospodarczej na obszarze unijnym poprawianie konkurencyjności gospodarki UE, tworzenie nowych miejsc pracy, modernizacji struktur itd.

Według stanu na koniec 2006 r. strona polska złożyła ok. 150 wniosków o modyfikację unijnej ochrony celnej, z czego ponad 40 zostało już uwzględnionych. Wnioski te dotyczyły przede wszystkim produktów stanowiących: surowce i substancje wykorzystywane w przemyśle farmaceutycznym, komponenty dla przemysłu elektronicznego oraz motoryzacyjnego, surowce dla przemysłu stalowego, hutniczego czy też tekstylnego (w roku 2007 złożono kolejne wnioski).

Ponadto przedstawiciele Polski zgłosili sprzeciwy do propozycji zgłaszanych przez inne kraje członkowskie UE (na koniec 2006 r. ok. 60 sprzeciwów). Dotyczyły one np. wniosków na niektóre rodzaje przędz, silniki używane w sprzęcie AGD, zmontowanych układów drukowanych używanych do sprzętu RTV i innych podzespołów oraz komponentów wykorzystywanych w przemyśle elektronicznym (większość sprzeciwów) czy też wniosków na niektóre substancje chemiczne. Sprzeciwy te zostały zgłoszone przez polskie firmy, które wytwarzają ww. towary i ich możliwości produkcyjne pozwalają na ich dostarczanie do innych krajów unijnych. Polskie „sprzeciwy” uznano za zasadne, w wyniku czego z innych krajów unijnych wnioskodawcy wycofali swoje propozycje lub znaleziono kompromisowe rozwiązania w tym zakresie.

W 2006 r. Polska przekazała do Komisji Europejskiej 15 wniosków o zmianę poziomu unijnej ochrony celnej. Dodatkowo poparto 7 podobnych wniosków złożonych przez inne kraje członkowskie UE oraz złożono 10 sprzeciwów do wniosków złożonych przez pozostałe kraje członkowskie UE. Ostatecznie w ramach regulacji dot. unijnych autonomicznych kontyngentów taryfowych i zawiesznień poboru ceł zostało uwzględnionych 10 wniosków złożonych przez polskich przedsiębiorców. Wnioski te dotyczyły m.in.: surowców dla przemysłu farmaceutycznego, elektronicznego, motoryzacyjnego. Z uwagi na sprzeciw Polski, w unijnych regulacjach nie znalazły się niektóre towary wnioskowane przez Turcję (4 wnioski dot. komponentów elektronicznych, 1 wniosek dot. komponentu wykorzystywanego przez przemysł chemiczny) oraz Irlandię (3 wnioski dot. monitorów LCD).

9.6. Unijny system preferencji celnych dla krajów rozwijających się i najmniej rozwiniętych (GSP UE)

a) GSP – Białoruś

W związku z faktem, iż Białoruś narusza konwencję MOP (Międzynarodowej Organizacji Pracy) dotyczącą wolności związków zawodowych, w 2006 r. Komisja Europejska wszczęła procedurę wycofania unijnych preferencji celnych GSP wobec tego kraju. Polska na forum unijnym prezentowała negatywne stanowisko w tej kwestii, argumentując, że wycofanie preferencji celnych może uderzyć przede wszystkim w społeczeństwo białoruskie. Takie działanie, zdaniem Polski, jeszcze bardziej izoluje Białoruś od Europy i „popchnie” ku ściślejszym relacjom z Rosją. Odebranie GSP Białorusi będzie wymierzone w kształtującą się klasę średnią, która może być początkiem zmian rynkowych. Polska wskazywała, iż wycofanie preferencji celnych wpłynie także na zmniejszenie importu produktów białoruskich do UE, co pogorszy wymianę handlową pomiędzy UE a Białorusią. Podobne stanowisko prezentowały także Litwa, Łotwa, Grecja oraz Cypr. Polska opracowała także propozycję kompromisową polegającą na rozłożonym w czasie etapowym znoszeniu preferencji celnych wobec Białorusi, od najmniej do najbardziej dotkliwych.

Jednak większość krajów członkowskich prezentowała odmiennie stanowisko w ww. kwestii i ostatecznie podjęta została decyzja o odebraniu GSP Białorusi. Decyzja ta weszła w życie z 6 miesięcznym *vacatio legis* w czerwcu 2007 r.

b) Kwestia konsolidacji preferencji celnych GSP

Konsolidacja preferencji celnych jest wynikiem zapisu art. 3 (2) rozporządzenia GSP nr 980/2005 według którego, beneficjent systemu GSP, który ma podpisaną umowę o wolnym handlu ze Wspólnotą, a zakres posiadanych przez niego preferencji celnych pokrywa się z zakresem preferencji celnych udzielonych temu krajowi w ramach GSP, powinien być usunięty z systemu GSP, a posiadane przez niego preferencje będą się znajdowały tylko w umowie o wolnym handlu.

Komisja Europejska w roku 2006 dokonała 2 konsolidacji, tj.: z Chile oraz Meksykiem, stosując jednak zupełnie inną procedurę odnoszącą się do kwestii konsolidacji np.: w pierwszym przypadku zastosowała zakres produktowy starego rozporządzenia GSP oraz klauzulę *standstill*, w drugim przypadku oparła się na aktualnym zakresie produktowym GSP oraz nie zastosowała klauzuli *standstill*. Niejednolitość postępowania KE wobec konsolidacji wpłynęła na decyzję Polski o przedłożeniu na forum UE tzw. *non paper*, stwarzającego harmonogram prac Komisji Europejskiej ws. konsolidacji.

9.7. Zaangażowanie w sprawę zniesienia embarga przez Rosję i Ukrainę na eksport towarów rolnych

Od samego początku wprowadzenia przez Rosję w listopadzie 2005 r. zakazów importu do tego kraju polskiego mięsa i produktów mięsnych, a później także roślin i produktów roślinnych oraz wprowadzenia przez Ukrainę w marcu 2006 r. zakazu importu polskiego mięsa, Polska podjęła działania zmierzające do zniesienia tych zakazów. O ile udało się doprowadzić do zniesienia embarga ukraińskiego w lutym 2007 r. (w oparciu o uzgodnienia bilateralne Polska – Ukraina), to działania zmierzające do uchylenia embarga przez Rosję, jak dotychczas nie przyniosły oczekiwanego rezultatu. Z uwagi na fakt, że Rosja przedstawiła oczekiwania, których Polska nie mogła spełnić bez zmian prawa wspólnotowego, w rozwiązanie tego sporu była zmuszona włączyć się Komisja Europejska (odpowiedzialna za legislację unijną).

Komisja Europejska uznała tę sprawę jako problemem nie tylko Polski, ale przede wszystkim problemem całej UE. Było to widoczne zwłaszcza w trakcie ostatniego szczytu UE-Rosja w Samarze.

9.8. Reguły pochodzenia towarów

a) Preferencyjne reguły pochodzenia towarów

Zadaniem preferencyjnych reguł pochodzenia towarów jest przede wszystkim przyznawanie preferencji celnych tylko takim towarom z określonych krajów pozaunijnych, które spełniają określone wymagania. Dlatego ograniczone jest użycie surowców z innych krajów oraz większość procesów przetwarzania musi zostać przeprowadzona w kraju korzystającym z preferencji.

W 2006 r. Komisja Europejska negocjowała kolejne umowy o wolnym handlu z EURMED, Krajami Zatoki Perskiej (GCC) oraz MERCOSUR. W ramach prac w tym zakresie strona polska opracowała i skierowała do Komisji Europejskiej:

- stanowisko w odniesieniu do zapisów dot. reguł pochodzenia w negocjowanej umowie handlowej pomiędzy UE a krajami Zatoki Perskiej. Polska nie zgodziła się na przyznanie derogacji od reguł pochodzenia dla krajów GCC w odniesieniu do tekstyliów, a także sprzeciwiła się propozycji krajów GCC dotyczącej liberalizacji reguł pochodzenia dla towarów rolnych.
- stanowisko, w którym nie zgadza się na proponowane przez stronę unijną zapisy dotyczące reguł pochodzenia dla telewizorów importowanych z Meksyku.
- stanowisko proponujące kumulację reguł pochodzenia opartą na funkcjonowaniu umów bilateralnych pomiędzy wszystkimi krajami EUROMED, tj. na zasadzie „każdy z każdym”.

Istotną kwestią są także prace nad reformą preferencyjnych reguł pochodzenia towarów dla krajów beneficjentów GSP. Komisja Europejska rozpoczęła początkowe prace nad nią jeszcze w kwietniu 2005 r. W 2006 r. prace te były kontynuowane. Zaproponowana przez Komisję Europejską metoda opierająca się wyłącznie na wartości dodanej została wówczas skrytykowana przez większość krajów członkowskich UE. Komisja Europejska została zobowiązana wtedy do stworzenia

tw. *impact studies*, tj. analiz dotyczących takich towarów jak tekstylia, produkty rolne oraz ryby³. Polska skierowała do Komisji Europejskiej stanowisko, w którym proponowane są konkretne wielkości progów wartości dodanej, korzystne z punktu widzenia interesu gospodarczego Polski. Prace nad reformą unijnych reguł pochodzenia są na forum UE kontynuowane.

b) Niepreferencyjne reguły pochodzenia towarów

Wiosną 2006 r. na forum Komitetu ds. Niepreferencyjnych Reguł Pochodzenia Towarów zaprezentowano dokument będący pakietem propozycji w zakresie szczegółowych reguł pochodzenia dla niektórych towarów, dla których nie zapadły rozstrzygnięcia na forum Komitetu (tw. „Pakiet przewodniczącego”). Polska zgłosiła wobec niego szereg uwag. Dotyczyły one reguł pochodzenia zaproponowanych w odniesieniu do mięsa, mieszanek oraz tekstyliów. Na obecnym etapie, w trakcie nieformalnych konsultacji dyskutowane są przede wszystkim propozycje reguł pochodzenia w zakresie maszyn i urządzeń, a także reguła pochodzenia oparta o wartość dodaną, dla której KE proponuje poziom 45%. Taki poziom wartości dodanej nie znajduje jednak akceptacji innych krajów (zwłaszcza z Ameryki Płd.), które optują za poziomem niższym. Kwestia ta ma być przedmiotem dalszych konsultacji⁴.

9.9. Regulacje importu towarów wrażliwych

a) Import tekstyliów z Chin

Wprowadzone przy bardzo dużym zaangażowaniu Polski kontyngenty unijne ograniczające import do UE wyrobów tekstylnych i odzieży z Chin, przyczyniły się w 2006 r. do ustabilizowania sytuacji na rynku unijnym. Kontyngenty te będą obowiązywały do końca 2007 r. Dają one unijnym przedsiębiorcom dodatkowy czas na restrukturyzację i dostosowanie się do wyzwań związanych z globalizacją światowego handlu na rynku tekstyliów i odzieży. W ostatnim okresie polscy producenci odnotowali zwiększenie zamówień na swoje wyroby. Na polskim rynku widoczna jest także konsolidacja zakładów produkujących tekstylia. Oprócz kontyngentów ograniczających import tekstyliów i odzieży z Chin nadal obowiązuje nadzór importu tekstyliów i odzieży ze wszystkich kierunków importu. W 2007 r. rozpoczęto w UE dyskusje na temat środków stabilizujących import tekstyliów i odzieży, możliwych do zastosowania w 2008 r.

b) Import wyrobów stalowych

Unijne regulacje importu do UE wyrobów stalowych przyczyniły się w 2006 r. do ustabilizowania importu do Polski tych wyrobów. Z punktu widzenia Polski istniejący system importowy UE w odniesieniu do handlu wyrobami stalowymi należy ocenić jako korzystny. Był on elementem reglamentacji dostępu do rynku unijnego dla wyrobów stalowych importowanych z krajów trzecich. Pozytywna ocena funkcjonowania tego systemu unijnego jest podyktowana tym, że od 1 maja 2004 r. polski przemysł stalowy uzyskał szerszy niż przed akcesją do UE rynek zbytu, z uwagi na fakt, że w ramach jednolitego rynku UE handel nie jest ograniczany żadnymi środkami handlowymi, przy jednoczesnym ograniczeniu wielkości importu z państw pozaunijnych. Dostępne

³ Do osobnej analizy w ww. kwestii zobowiązała się także DG Development. Jak dotychczas, żadna z tych analiz nie została przez Komisję Europejską zaprezentowana państwom członkowskim UE, co utrudnia dalsze prace nad reformą unijnych reguł pochodzenia.

⁴ Z informacji Komisji Europejskiej wynika, iż zagadnienie dotyczące projektu reguły pochodzenia opartej na wartości dodanej ma zostać wydzielone z Pakietu i będzie dyskutowane oddzielnie, zarówno w ramach dalszych nieformalnych konsultacji technicznych jak i na forum WTO.

dane statystyczne dotyczące sytuacji na światowym rynku stali w 2006 r. wskazują na jej wyraźną poprawę. W 2006 r. prace w zakresie zasad importu do UE wyrobów stalowych, skupiały się na wypracowaniu unijnych regulacji autonomicznych w zakresie importu stali do UE (kontyngenty na import stali z Ukrainy, Rosji i Kazachstanu), wypracowaniu mandatów negocjacyjnych dla Komisji Europejskiej do zawarcia umów bilateralnych dot. handlu stalą z Ukrainą, Rosją i Kazachstanem oraz przedłużeniu systemu nadzoru importu stali na zasadzie *erga omnes* (ze wszystkich kierunków importu).

c) Truskawka mrożona z Chin

19 października 2006 r. weszło w życie Rozporządzenie Komisji Europejskiej (WE) nr 1551/2006 z dnia 17 października 2006 r. nakładające tymczasowe cło antydumpingowe na przywóz niektórych mrożonych truskawek pochodzących z Chińskiej Republiki Ludowej. Oznacza to dla importerów truskawek mrożonych z Chin obowiązek uiszczania, oprócz cła wynikającego z Taryfy Celnej UE, dodatkowego cła antydumpingowego w wysokości 34,2%.

Nałożenie powyższych ceł antydumpingowych w 2006 r. poprzedzone było 9-miesięcznym postępowaniem antydumpingowym, którego wnioskodawcami były polskie firmy zrzeszone w Unii Polskiego Przemysłu Chłodniczego produkujące truskawki mrożone.

Tymczasowe cła wprowadzone zostały na okres do zakończenia postępowania, czyli na 6 miesięcy. Po jego zakończeniu wprowadzono także ostateczne cła antydumpingowe na przywóz truskawek mrożonych z Chin.

Decyzja Komisji Europejskiej wieńczy prawie dwuletnie starania Polski, o wprowadzenie ochrony unijnego rynku truskawek mrożonych. Czas obowiązywania środków antydumpingowych umożliwi polskim firmom produkującym truskawki mrożone restrukturyzację i dostosowanie do warunków konkurencji na rynku unijnym.

d) Obuwie skórzane z Chin i Wietnamu

Kwestia rosnącego importu obuwia z krajów azjatyckich, w szczególności z Chin i Wietnamu była w 2006 r. przedmiotem szczególnego zainteresowania Polski. Wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej nasz kraj został objęty unijnym kontyngentem na import obuwia z Chin. Kontyngent ten przestał jednak obowiązywać 1 stycznia 2005 r.

6 października 2006 r. zostało opublikowane Rozporządzenie Rady nr 1472/2006 nakładające ostateczne cła antydumpingowe oraz stanowiące o ostatecznym pobraniu cła tymczasowego nałożonego na przywóz niektórych rodzajów obuwia ze skórzanymi cholewkami pochodzących z Chińskiej Republiki Ludowej i Wietnamu. Publikacja tego aktu stanowi zakończenie 15-miesięcznego okresu postępowania antydumpingowego prowadzonego przeciwko przywozowi obuwia skózanego z Chin i Wietnamu. Nałożenie ceł antydumpingowych stanowi niewątpliwy sukces strony polskiej w staraniach o wprowadzenie ochrony unijnego, w tym polskiego rynku obuwia przed szkodliwym importem z Chin i Wietnamu. Skutkiem tych działań jest ustanowienie ochrony rynku obuwia na okres 2 lat w postaci dodatkowych ceł w wysokości 16,5% i 10%, odpowiednio dla Chin i Wietnamu. W przyszłości resort gospodarki podejmie starania o przedłużenie ochrony w drodze postępowania przeglądowego. Łatwiej jest bowiem przedłużyć obowiązujące środki niż wprowadzić je po jakimś czasie na dłuższy okres.

e) Chlorek potasu z Białorusi

Polska bardzo aktywnie uczestniczyła najpierw w postępowaniu przeglądownym w zakresie przedłużenia stosowania ceł antydumpingowych na chlorek potasu przywożony na rynek UE z Białorusi, a następnie w pracach nad systemem zarządzania pułapem ilościowym wolnym od cła. Dzięki staraniom resortu gospodarki udało się doprowadzić do wprowadzenia formy środków jak najmniej szkodzącej polskim przedsiębiorcom (cena minimalna plus kwota wolna od cła w wysokości 700 tys. ton; po jego przekroczeniu stosuje się cło *ad valorem* 27%), a także wprowadzenia systemu zarządzania tą kwotą, jak najmniej uciążliwego dla polskich importerów. Stało się tak mimo bardzo niekorzystnych propozycji wyjściowych ze strony Komisji Europejskiej.

9.10. Reforma środków ochronnych (TDI)

Wiosną 2006 r. rozpoczął się tzw. proces refleksyjny nad reformą unijnego systemu ochrony rynku, uzasadniany potrzebą zaadoptowania go do nowej rzeczywistości gospodarczej, w której zasadniczą rolę odgrywa globalizacja oraz fakt, że firmy europejskie przenoszą swoją produkcję do krajów pozaunijnych, co jest dla nich niekorzystnie w przypadku nakładania środków ochronnych przez UE. 6 grudnia 2006 r. Komisja Europejska udostępniła do konsultacji społecznych projekt reformy systemu TDI - (*A Green Paper – Global Europe - Europe's trade defense instruments in a changing global economy*).

Polska znajduje się wśród krajów krytycznie nastawionych do kierunku proponowanych zmian (obok wielu nowych krajów członkowskich oraz krajów tzw. południa tradycyjnie korzystających z ochrony w ramach TDI).

Unijny system TDI należy do najbardziej liberalnych i transparentnych systemów na świecie z wieloma elementami zastrzegającymi standardy w porównaniu do wymogów WTO. Środki przeciwdziałające nieuczciwej konkurencji w handlu powinny być stosowane niezależnie od tego kto te zasady łamie, a UE powinna raczej skoncentrować się na promocji w świecie unijnych standardów w tym zakresie, niż na zastrzaniu własnych regulacji.

Przyjęcie propozycji Komisji Europejskiej sugerowanych w *Green Paper* doprowadzi do tego, iż europejscy producenci będą zachęceni i zarazem nagradzani za wyprowadzanie produkcji z UE do krajów pozaunijnych poprzez łagodzenie wobec nich sankcji przeciwdziałających nieuczciwym praktykom handlowym w stosunku do towarów dostarczonych przez nich z zakładów zlokalizowanych w krajach pozaunijnych. Ponadto w świetle zasad WTO, nie można złagodzić efektu TDI wobec firm unijnych, które przeniosły produkcję do krajów pozaunijnych, nie dyskryminując przy tym innych eksporterów z tych krajów.

9.11. Działania poprawiające prowadzenie działalności w niektórych sektorach polskiej gospodarki

a) Przeciwdziałanie niekorzystnym projektom w zakresie zasad importu monitorów LCD do UE

Komisja Europejska zaproponowała rozszerzenie obowiązującego obecnie zawieszenia poboru ceł na import monitorów LCD do 19' (monitorów komputerowych) także o monitory powyżej 20'. Z uwagi na fakt, że Polska jest obecnie największym europejskim producentem odbiorników telewizyjnych i zaopatruje ok. 60% unijnego zapotrzebowania na ww. odbiorniki, propozycja ta była dla Polski niekorzystna. Szacuje się, że polscy producenci, po zakończeniu wszystkich inwestycji, mogą produkować ok. 35 mln sztuk rocznie modułów LCD, co będzie stanowiło ok. 80% zapotrzebowania unijnego rynku na przedmiotowe moduły. Sprawa ta ma znaczenie także dla bardzo dużych inwestycji w Polsce w zakresie produkcji odbiorników telewizyjnych LCD. Polska opowiadała się zatem przeciw takiemu rozszerzeniu towarowemu obowiązujących obecnie zawiesznień unijnych ceł.

Dzięki usilnym zabiegom strony polskiej, Komisja Europejska zdecydowała o utrzymaniu dotychczasowego *status quo*, tj. przedłużeniu jedynie zawieszenia ceł na import monitorów do 19". Jak dotychczas podejmowane przez nasz kraj działania zabezpieczające pozwoliły na zablokowanie jednostronnej ekspansji liberalizacji unijnego handlu w odniesieniu do płaskich odbiorników telewizyjnych. Jednakże należy się liczyć również z tym, że Komisja Europejska pod naciskiem partnerów zewnętrznych (głównie USA, Japonii, Kanady i Indii) oraz niektórych krajów unijnych (Wielka Brytania, Irlandia) będzie próbować wypracować rozwiązanie wychodzące w jakimś stopniu na przeciw oczekiwaniom liberalizującym import do UE płaskich odbiorników telewizyjnych.

b) Przeciwdziałanie niekorzystnym projektom w zakresie zasad importu do UE tunerów do odbioru cyfrowego sygnału wizyjnego (STB)

Podobnie jak w przypadku monitorów LCD, także w odniesieniu do importu do UE tunerów do odbioru cyfrowego sygnału wizyjnego (STB), Komisja Europejska zaproponowała zawieszenie poboru ceł. Z uwagi na protesty krajów członkowskich (głównie Polski), w których produkowane są STBs, Komisja Europejska najprawdopodobniej wycofa się z propozycji zawieszenia ceł. Po dokładnej analizie całego unijnego rynku niewykluczone jest, że Komisja Europejska zaproponuje kompromisowe rozwiązanie, tj. ustanowienie kontyngentu taryfowego. Takie rozwiązanie byłoby przez Polskę do zaakceptowania pod warunkiem, że wysokość tego kontyngentu byłaby na rozsądnie niskim poziomie. W tej sprawie prace jeszcze się nie zakończyły.

Polska jest obecnie wiodącym unijnym producentem urządzeń STBs. Polscy producenci są w stanie zaspokoić ponad 30% łącznego unijnego popytu na STBs. W bardzo krótkim czasie są także w stanie zwiększyć swoją produkcję o 100%.

c) Obniżenie cła na import aluminium nieobrobionego

W roku 2006 Polska prowadziła intensywne działania na forum UE mające na celu obniżenie obciążeń celnych w imporcie aluminium nieobrobionego do UE. W maju 2007 r. weszła w życie regulacja przewidująca obniżenie ceł na aluminium o 50%, tj. do poziomu 3%.

Wraz z przystąpieniem do UE, Polska przejęła unijną taryfę celną, w której w odniesieniu do nieobrobionego aluminium niestopowego obowiązuje stawka celna w wysokości 6%, za wyjątkiem importu z krajów trzecich, z którymi UE zawarła umowy dwustronne o wolnym handlu (wobec takiego importu stosuje się preferencyjną „0%” stawkę celną). W przypadku Polski, głównym kierunkiem importu jest Federacja Rosyjska i in. kraje WNP. Import z tych kierunków obłożony był 6% cłem. Faktyczny wzrost obciążeń celnych po akcesji Polski do UE spowodował, że sytuacja sektora przetwarzającego surowiec aluminiowy w Polsce uległa pogorszeniu na skutek braku zawieszenia unijnych ceł na nieobrobione aluminium niestopowe importowane z krajów WNP (przed 1 maja 2004 r. Polska stosowała takie zawieszenia).

10. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Mocny kurs złotego i ograniczenia wzrostu popytu utrzymujące się przez cały okres transformacji systemowej w Polsce, a będące następstwami zaostrzonej polityki pieniężnej, wymusiły na wielu przedsiębiorstwach zmianę orientacji działalności na proeksportową, a jednocześnie narzuciły ostre rygory efektywnościowe. Kilkuletni, trudny okres dostosowawczy, skutkujący znaczącą racjonalizacją zatrudnienia, wzrostem wydajności i obniżką jednostkowych kosztów pracy, a w rezultacie wzrostem konkurencyjności wytwarzanych towarów - z początkiem bieżącej dekady zaowocował wzrostem konkurencyjności polskiej gospodarki i systematycznym umacnianiem się jej potencjału eksportowego. Relatywnie wysokie tempo wzrostu eksportu w okresie minionych 6 lat potwierdza taką ocenę i stwarza podstawę do pomyślnych rokowań na przyszłość.

Wzrost roli eksportu w rozwoju polskiej gospodarki stał się możliwy także dzięki szerokiemu napływowi kapitału zagranicznego, a zwłaszcza bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Po okresie, kiedy inwestorzy w znacznej mierze byli zorientowani na pojemny rynek wewnętrzny, od początku bieżącej dekady systematycznie zwiększa się ich zaangażowanie eksportowe. Aktualnie udział podmiotów z kapitałem zagranicznym w polskim eksporcie szacuje się na 2/3, przy czym eksport realizowany przez te podmioty jest z reguły najbardziej nowoczesny i rośnie szybciej niż pozostały.

W polskim handlu zagranicznym od szeregu lat obserwuje się coraz bardziej wyraźne dwie generalnie przeciwstawne tendencje występujące na dwóch zasadniczych grupach rynków, a mianowicie:

- tendencja do systematycznej poprawy stanu zrównoważenia obrotów z rynkami rozwiniętymi, a zwłaszcza z krajami UE, oraz
- tendencja do pogłębiania się deficytu obrotów z pozostałymi rynkami, szczególnie z Rosją i z Chinami.

W przypadku dwóch ostatnich rynków rosnący deficyt wynika przede wszystkim ze specyficznego charakteru wymiany z tymi krajami (niezbędny import surowców energetycznych z Rosji i wysoka konkurencyjność cenowo-kosztowa towarów chińskich na rynku globalnym). Szansą na powstrzymanie lub przynajmniej złagodzenie tej tendencji może być jedynie stabilizacja cen surowców energetycznych i wykorzystanie wszystkich dostępnych instrumentów aktywizacji polskiego eksportu na rynki Chin i Rosji. Jednak w dobie globalizacji i liberalizacji handlu światowego dążenie za wszelką cenę do wyrównywania salda obrotów handlowych z poszczególnymi krajami nie ma uzasadnienia ekonomicznego, gdyż konsekwencją wzrostu importu z danego rynku może być zwiększenie eksportu w innych kierunkach.

W sytuacji, gdy dalszy rozwój polskiego eksportu poprzez napływ kapitału zagranicznego i jego orientację proeksportową wydaje się trudny do utrzymania w dłuższej perspektywie (należy się liczyć z przepływem kapitału i inwestycji m.in. do Rumunii, Bułgarii oraz krajów słabiej rozwiniętych) niezbędne jest nasilenie wsparcia proeksportowej działalności małych i średnich przedsiębiorstw. Chodzi tu zarówno o wsparcie ich działalności promocyjnej i poszukiwania nowych rynków, jak i o ułatwienia w dostępie do zewnętrznego finansowania. Powinny temu służyć zarówno istniejące i opracowywane programy wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw, programy szeroko rozumianej promocji gospodarczej, jak i skuteczniejszy nadzór merytoryczny nad funkcjonującą od lat instytucjonalną infrastrukturą wspierania eksportu (m.in. KUKE, BGK, PAliiZ).

Spis tabel

Tabela 1. Obroty handlu zagranicznego Polski w latach 1991-2006	5
Tabela 2. Obroty handlu zagranicznego w latach 2005-2006 (według bilansu płatniczego na bazie transakcji; w mln EUR)	13
Tabela 3. Obroty handlu zagranicznego w latach 2005-2006 (według bilansu płatniczego na bazie transakcji; w mln USD)	14
Tabela 4. Saldo rachunku obrotów bieżących w latach 2001-2006	15
Tabela 5. Obroty towarowe według GUS w latach 2005-2006	17
Tabela 6. Zmiany struktury geograficznej obrotów handlowych w latach 2005-2006	23
Tabela 7. Struktura towarowa obrotów handlowych Polski w latach 2005-2006 w mln EUR	26
Tabela 8. Towary dominujące w polskim eksporcie w 2006 r. w mln EUR	30
Tabela 9. Towary dominujące w polskim imporcie w 2006 r. w mln EUR	31
Tabela 10. Wpływ zmian cen ropy naftowej na zmianę wartości importu w latach 2003-2006	33
Tabela 11. Wzrost gospodarczy na świecie w latach 2003-2005 i prognoza do 2008 r.	37
Tabela 12. Nominalny kurs EUR i USD w PLN w latach 2005-2006	39

Spis wykresów

Wykres 1. Obroty handlu zagranicznego w latach 2000-2006	6
Wykres 2. Zmiany tempa wzrostu obrotów handlu zagranicznego w latach 2000-2006	6
Wykres 3. Udział towarów wysoko przetworzonych w polskim eksporcie w latach 2000-2006	7
Wykres 4. Udział umownie zagregowanych grup rynków w łącznym eksporcie w 2006 r. (wykres kołowy) oraz zmiany tego udziału w stosunku do roku 2000 (w pkt proc.; wykres słupkowy)	8
Wykres 5. Liczba podmiotów eksportujących według wielkości eksportu	9
Wykres 6. Relacja salda obrotów do eksportu w latach 2000-2006	9
Wykres 7. Saldo obrotów towarowych w EUR według trzech grup krajów	10
Wykres 8. Saldo w obrotach z UE, Rosją i Chinami w latach 2000-2006 (w mln EUR)	10
Wykres 9. Miesięczne obroty handlu zagranicznego w latach 2005 i 2006	15
Wykres 10. Saldo rachunku obrotów bieżących w latach 2001-2006 w mld EUR (lewy wykres) oraz w relacji do PKB w % (prawy wykres)	16
Wykres 11. Struktura towarowa polskiego eksportu w 2006 r. na tle roku 2005 i 2001 (w %)	27
Wykres 12. Struktura towarowa polskiego importu w 2006 r. na tle roku 2005 i 2001 (w %)	27
Wykres 13. Struktura towarowa bilansu obrotów handlu zagranicznego Polski w 2006 r. na tle roku 2005 i 2001 (w mln EUR)	28
Wykres 14. Zmiany struktury rozdysponowania importu po 9 miesiącach 2006 r.	34
Wykres 15. Średnioważony nominalny kurs EUR i USD w stosunku do PLN w latach 2005-2006 (ruchoma średnia 3-miesięczna)	38